

STATENKOERIER

uitgave van het wijkoverleg Statenkwartier
quarterly magazine for inhabitants of the Statenkwartier

Aan de bewoner(s) van dit huis



Doelstelling van de
gemeente Den Haag:
in 2030 van het gas af.

Wat gaat **U** doen?

Bewonersinitiatief **Statenwarmte** kijkt hoe we samen
het Statenkwartier over 10 jaar kunnen verwarmen

Word Chauffeur/begeleider

voor minimaal 1 dag per week van 08.30 tot 17.00 uur

*Minister De Jonge
op werkbezoek.*



U haalt de kwetsbare ouderen op voor de dagbesteding bij Respect Zorggroep en brengt hen in de middag weer veilig thuis. Tussen die twee ritten door maakt u diverse leuke uitstapjes met ouderen. Ook rijdt u rolstoelgebonden inwoners van stadsdeel Scheveningen individueel naar o.a. ziekenhuis, huisarts en familiebezoek.

De ervaren chauffeurs/begeleiders geven aan veel voldoening te vinden in de bijzondere contacten met hun cliënten. De dankbare blik in hun ogen en de gezellige sfeer binnen het team, met collega's die altijd voor elkaar klaarstaan, maken dit tot hun favoriete vrijwilligerswerk. De nieuwe bussen van het merk Mercedes Sprinter zijn voorzien van de modernste technieken (airco, automaat) voor het veilig vervoer van rolstoelgebonden personen. Voor een goede uitoefening van dit vrijwilligerswerk worden u diverse trainingen aangeboden.

Dank u wel!



*Het is hier
fantastisch!*



Lijkt u het wat om vrijblijvend kennis te maken met een van de chauffeurs om te bespreken of dit ook iets voor u zou zijn? Het Vrijwilligerspunt Scheveningen brengt u graag deze week nog met hen in contact.

Meer informatie? Bel of mail het Vrijwilligerspunt Scheveningen: **(070) 416 20 20**
info@vrijwilligerspuntscheveningen.nl

4	Bewonersinitiatief Statenwarmte: uw woning aardgasvrij
8	Prijsvraag boek Pjotr Vreeswijk
10	'East meets West' op de Frederik Hendriklaan
16	Hoe gaaf blijft ons Statenkwartier?
23	Bestuurspagina
26	Muziekroute Statenkwartier zondag 4 november
28	Glans & Geluk: Kunst uit de Wereld van de Islam
31	Ingezonden bijdrage: een boom voor de deur
34	Wie houdt er nog van bloemen & planten?
38	Geschiedenis: Statenlaan 4
44	Kunst aan Huis route Statenkwartier: 6 en 7 oktober
46	Colofon, Adverteren, Wijkinformatie

Van de redactie

WAT GAAT U DOEN? Met zo'n directe vraag hebt u niet eerder de Statenkoerier van de mat gepakt. Maar het gaat dan ook om iets belangrijks, en iedereen krijgt er mee te maken: we gaan van het gas af. De gemeente Den Haag wil in 2030 aardgas-vrij zijn. Dat lijkt nog ver weg ware het niet dat er toch al in 2021 van iedere wijk in Den Haag verwacht wordt dat er een 'warmteplan' ligt, waarin wordt beschreven welke manieren de wijk voor zich ziet om van dat aardgas af te komen.

Buurt Energie Statenkwartier (BES), u wel bekend, nam daarom het initiatief om voor het warmteplan van onze wijk onderzoek te doen en de verschillende opties in kaart te brengen. Hoe kunnen onze woningen in het Statenkwartier in de toekomst zonder aardgas verwarmd worden? Het Wijkoverleg Statenkwartier nam dit idee over en is nu opdrachtgever van 'Statenwarmte', zoals het warmteplan is genoemd. Uiteraard wordt onderzocht welke de technische en financiële (on)mogelijkheden zijn om onze woningen duurzaam te verwarmen.

Belangrijk onderdeel van dit onderzoek is de voorkeuren van de bewoners vast te stellen. Er worden daarvoor bijeenkomsten georganiseerd en interviews gehouden met wijkbewoners wat ze het belangrijkste vinden aan een toekomstige warmteoplossing. De uitkomsten worden neergelegd in een warmteplan dat in april 2019 verschijnt.

Waarom een eigen onderzoek? "We kunnen wachten op de overheid, maar hebben besloten zelf het voortouw te nemen. Het Statenkwartier is van ons, we willen baas zijn over onze eigen warmtevoorziening", aldus BES. Het Wijkoverleg deelt deze mening. "We gaan onderzoeken of wij als wijk de warmtevoorziening anders kunnen inrichten en wel op zo'n manier dat wij ook zelf de regie in handen hebben." De gemeente Den Haag, de provincie Zuid-Holland en andere organisaties en personen steunen dit onderzoek met de naam 'Statenwarmte'.

Wat gaat u doen? Vanwege het belang van deze zaak is het van grote betekenis dat u als bewoner van onze wijk hierover meedenkt en uw mening geeft; welke andere wijze van energievoorziening en warmteontwikkeling heeft uw voorkeur? Daarom geeft de redactie in dit nummer van de Statenkoerier aan BES de ruimte om het initiatief "Statenwarmte" uiteen te zetten. Ook om toe te lichten dat iedereen zelf al maatregelen kan nemen en waar u dan moet beginnen.

Nogmaals, wij delen de overtuiging van de initiatiefnemers en het Wijkoverleg dat het van vitaal belang is u intensief bij dit onderzoek te betrekken en uw mening hierover te verkrijgen. Hoe dit gaat gebeuren leest u in dit nummer.

Jan Bron Dik



StatenWarmte

Tekst: Tom Egyedi*

Over enkele jaren stroomt er geen aardgas meer uw woning binnen! Uw aardgas-gestookte CV-ketel heeft geen functie meer. Hoe houdt u het warm in de winter? En wat zijn de alternatieven voor warm tapwater en koken op een gasfornuis? Samen met u gaan we dat onderzoeken.

Belangrijke jaartallen: 2030 en 2021

De gemeente Den Haag wil dat alle gebouwen in de stad in 2030 geen aardgas meer nodig hebben en overgaan op duurzame energie, zoals van zon-, aarde-, water- of windenergie (website www.denhaag.nl). In 2021 moet er voor iedere wijk een plan liggen waarin wordt beschreven welke duurzame energiebronnen het aardgas gaan vervangen. En hoe dat dan moet met het verwarmen van de woningen, het verwarmen van tapwater en aardgasvrij koken.

Waarom aardgasvrij: CO₂ en 'Groningen'

De uitstoot van CO₂ zorgt voor klimaatverandering. Wereldwijd stijgen de temperaturen, met grote gevolgen voor het klimaat. Zo is de verwachting dat de zeespiegel de komende jaren zal stijgen. Om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan, heeft Nederland in 2016 bij het Klimaatakkoord van Parijs afspraken gemaakt om de CO₂ uitstoot te verlagen voor 2050. Het Klimaatakkoord is een belangrijke aanjager voor veranderingen in onze energiehuishouding. Maar ook de aardbevingen en het daarmee gepaard gaande besluit om versneld steeds minder afhankelijk te worden van het aardgas uit Groningen speelt een belangrijke rol. Dat zijn twee belangrijke redenen om te gaan nadenken over aardgasvrij verwarmen.

Zonnepanelen. Foto: Natuur en Milieu.





Gaswinningschade. De aardbeving bij Zeerijp op 8 januari 2018 had een kracht van 3,4 op de schaal van Richter en was een van de zwaarste ooit gemeten in de provincie Groningen. Foto: Media.Nu.nl

Warmteplan-onderzoek: 'Statenwarmte'

In het Statenkwartier is BES (Buurt Energie Statenkwartier) al ruim zeven jaar actief. BES is een vereniging van buurtbewoners met het doel om het Statenkwartier te verduurzamen en ons daarbij te helpen onze woningen aan te passen. Bij BES ontstond het idee om samen met de wijkbewoners pro-actief een eigen warmteplan te maken. Het wijkoverleg Statenkwartier nam dit idee over en is nu opdrachtgever van 'Statenwarmte', zoals het warmteplan is genoemd. 'Statenwarmte' doet onderzoek naar de verschillende opties hoe in de toekomst onze woningen in het Statenkwartier zonder aardgas verwarmd kunnen worden. Belangrijk onderdeel van dit onderzoek is de voorkeuren van de bewoners vast te stellen. De uitkomsten resulteren in een warmteplan.

Aardgasloos verwarmen

Onze woningen in het Statenkwartier zijn gebouwd in een tijd waarin er geen centrale verwarming was. Veel woningen hadden olie- of kolenkachels en meestal werd alleen de woonkamer verwarmd. In de jaren zestig werd het aardgasnet aangelegd en kregen de meeste van onze woningen centrale verwarming. Het water dat door de Cv-ketel wordt verwarmd heeft een hoge temperatuur van wel zo'n 80 tot 90 graden. Warm genoeg voor de koude winters. Nu moeten we gaan nadenken hoe we op een andere wijze onze woningen kunnen verwarmen. Welke temperatuur hebben we nodig om het comfortabel en warm te houden? En als we de woning eerst isoleren, kan dan de aanvoer-temperatuur omlaag?

Goed geïsoleerde woningen hebben ook als voordeel dat we meer keuze hebben uit warmtebronnen. Willen we weer een collectief systeem voor de hele wijk, zoals de aardgasleidingen nu zijn, of willen we bijvoorbeeld samen met onze directe buren een oplossing? Of misschien zelfs een warmtebron voor alleen onze eigen woning? Veel vragen waar 'Statenwarmte' samen met u een antwoord op gaat geven.

Enkele voorbeelden

- In een artikel in de vorige Statenkoerier schreef ik over het warmtenet en geothermie. En over wat u nu al kunt doen, onafhankelijk van welke oplossing er over enkele jaren voorhanden is: isoleren en zonnepanelen bijvoorbeeld. Dat warmtenet is een voorbeeld van een collectieve oplossing.
- Een andere mogelijkheid is warmte-koude-opslag (WKO). Dan maakt u gebruik van ondiepe aardwarmte en een warmte pomp om uw woning te verwarmen. In tegenstelling tot bij geothermie (hoge temperatuur) wordt bij WKO gebruik gemaakt van lagere temperaturen. Dan is dus ook meer isolatie van de woning nodig. En andere radiatoren of vloerverwarming.
- Een derde mogelijkheid is dat u uw woning elektrisch gaat verwarmen. Bijvoorbeeld met een (lucht)warmtepomp of met infraroodpanelen.

Als u over al deze mogelijkheden meer wilt weten, op de website www.statenwarmte.nl staan 'factsheets' waar informatie te vinden is. Ook kunt u (veel) meer informatie vinden op www.milieucentraal.nl en www.hierverwarmt.nl.

	Aug. '18	Sep. '18	Okt. '18	Nov. '18	Dec. '18	Jan. '19	Feb. '19	Mrt. '19	Apr. '19
Technisch en financieel onderzoek									
Interviews met wijkbewoners									
Wijkbijeenkomsten									
Creëren netwerk									
Presentatie resultaten									

Te nemen stappen

Inmiddels zijn we gestart met de voorbereiding van het onderzoek. We hopen half april 2019 verslag te kunnen doen van wat er technisch mogelijk is en waar de meesten van u een voorkeur voor hebben. Aan de hand daarvan gaan we verder bedenken welke stappen we dan gaan nemen.

Grofweg bestaat het onderzoek uit de volgende stappen:

- Onderzoek naar o.a. de technische en financiële (on)mogelijkheden om onze woningen duurzaam te verwarmen.
- Interviews met wijkbewoners om er achter te komen wat ze het belangrijkste vinden aan een toekomstige warmte-oplossing.
- Wijkbijeenkomsten om de resultaten met elkaar te bespreken en te kijken welke oplossingen het meeste draagvlak bij bewoners hebben.
- Het creëren van een netwerk van bewoners om een of meer oplossingen voor elkaar te krijgen.

Uitvoering onderzoek en informatie

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Publieke Versnellers en Instituut Maatschappelijke Innovatie met ondersteuning van BES, de gemeente, de provincie en Duurzaam Den Haag. Informatie over het project 'Statenwarmte' is terug te vinden op www.statenwarmte.nl. Hier vindt u alles over de achtergrond, doelen en werkwijze van het project, worden technische aspecten van het project belicht en kunt u factsheets terugvinden. Via de facebookpagina van @Statenwarmte blijft u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen.

Een inductieplaat werkt op stroom en is zuinig: een goed alternatief voor je gasfornuis. Koken op inductie lijkt veel op koken op gas: je kunt de temperatuur snel regelen. Het is ook veiliger dan gas: de kookplaat zelf wordt niet zo heet en er is geen vlam waar je je aan kunt branden. Bovendien is een inductie-kookplaat makkelijk schoon te maken. Foto: GadgetGear.nl



Wat kunt u nu al doen?

Bent u ongeduldig en wilt u uw woning nu al voorbereiden op de toekomst? Of vindt u het een interessant onderwerp en wilt u er meer over weten? Of wilt u zich actief inzetten voor 'Statenwarmte' als ambassadeur?

Dit zijn enkele mogelijkheden:

- Woning voorbereiden: isoleer uw woning, zet zonnepanelen op uw dak, plaats vloerverwarming, ga in plaats van op gas koken over op inductie. Deze maatregelen helpen u om uw woning 'aardgasloos-bestendig' te maken. Kijk ook op de website.
- Als u meer wilt weten, kunt ook terecht op de website.
- Op deze website vindt u ook meer informatie over hoe u ambassadeur kunt worden.

Hebt u behoefte aan persoonlijk contact? Wij starten ook een wekelijks spreekuur. Tijden en locatie vindt u op de website **www.statenwarmte.nl**.

**Tom Egyedi woont in het Statenkwartier en is mede-initiatiefnemer van 'Statenwarmte'.*



HR + glas (gevuld met krypton) aan de buitenkant. Aan de binnenkant glas in lood teruggezet. Netjes geïntegreerde kozijnen vanwege beschermd stadsgezicht. Foto: Annelies van Ewijk

Zoekt u meer informatie?

Een greep uit de vele beschikbare links:

- Mijnduurzaamrendement.nl: goo.gl/DaNVzj
- Energievergelijk: goo.gl/lj4tha
- Bekijk alle 12 verbeteropties voor een energiezuinig en duurzaam huis: goo.gl/8pZK47
- Milieucentraal: goo.gl/ikyzzg
- Duurzaam verwarmen zonder aardgas. Heldere en uitgebreide informatie over de warmtepomp: www.warmtepomp-weetjes.nl
- www.hierverwarmt.nl/veelgestelde-vragen
- Leuk animatiefilmpje van Natuur en Milieu i.s.m. Stedin, hoe Nederland van het gas af gaat. 4,5 minuut, op YouTube: goo.gl/c2GjzZ

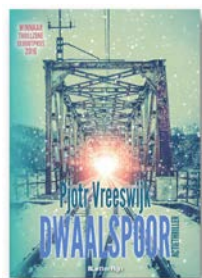
Vloerisolatie. Beeld: warmteopmaat.net / De Isolatie Specialist.



Prijsvraag boek Pjotr Vreeswijk

Op het interview met Pjotr Vreeswijk in het vorige nummer kwamen veel positieve reacties. "Ik werd er regelmatig op aangesproken", zegt Pjotr. "Mensen vonden het leuk dat ik niet alleen wijkagent ben maar ook schrijver van actiethrillers. Het maakt je toch een stuk herkenbaarder in de wijk."

Inmiddels hebben de winnaars van de prijsvraag een gesigneerd exemplaar van Pjotr's boek 'Dwaalspoor' ontvangen.



Praktijk voor coaching, hypnotherapie, regressietherapie en mindfulness

Hypnotherapie is een behandelmethode om psychische klachten, psychosomatische klachten en pijnklachten te helen. De therapeut brengt je in trance (hypnose).

Goede resultaten bij:

- angsten, bijvoorbeeld vlieg angst
- spanning, stressklachten, burn-out,
- pijnklachten zoals hoofdpijn of migraine
- traumaverwerking o.a. auto-ongeluk
- slaapproblemen en ontspanningsproblemen
- fibromyalgie en reuma
- misselijkheid, slikproblemen
- prikkelbaar darmsyndroom

Meer informatie?
Bel voor een gratis kennismakingsgesprek van een half uur.

KERNcirkel Robert Bronnewasser

Van Aerssenstraat 1, 2582 JD Den Haag
e-mail info@kerncirkel.nl
telefoon 06 - 53 53 10 54

Beroepsvereniging NBVH

www.kerncirkel.nl

GLASCURSUSSEN

Vlakbij het Statenkwartier geeft Irene van der Does de Bye cursussen glas-in-lood en glasfusing aan beginners en gevorderden. Ook voor glaskunst.

www.vetrocolorito.com, www.glasacademie.nl, 06-39229814

Borstgezondheid belangrijk!

Bij MammaHealth Borstgezondheid kunt u uw borsten op een voordelige, deskundige, vrouwvriendelijke, pijnloze en veilige wijze laten onderzoeken met behulp van thermografie.

www.mammahealth.nl, Johan van Oldenbarneveldlaan 2, 070-7400099

POPPENTHEATER

Kooman's Poppentheater speelt sinds 1969 elke woensdag en zaterdag om 14.30 uur kindervoorstellingen (5+) in het Statenkwartier. Bezoek een voorstelling met uw kind, kleinkind of verjaardagspartijtje.

Frankenstraat 66, www.koomanspoppentheater.nl, 070-3559305

Hier had uw Statenkoeriertje kunnen staan!

"Statenkoeriertje": maximaal 30 woorden zwart-wit tekst. Geen logo's. €30,00

Mirjam Kroemer: kroemer@kpnmail.nl

Brocante rechtstreeks uit Frankrijk

In Kringloop Zwedenburg 155 (Mariahoeve) is een aparte hoek met brocante. Porselein/aardewerk uit Limoges, Gien, Villeroy Boch, Sarreguemines. Daarnaast glaswerk, bibelots en andere cadeau-artikelen.

Telefoon 070-3818696

SCHILDERLESSEN

Atelier Ineke Toetenel, Antonie Heinsiusstraat 37
Maandag dinsdag woensdag 11.00-13.30 of 19.30-22.00 uur.

Informatie 070-3523945 of inekeschilderlessen@versatel.nl

Rob de Winter – Computer audio video

Voor al uw oplossingen op computer en televisie gebied. Bekijk de website voor meer informatie.

www.rob-de-winter.nl of bel met Rob de Winter: 06-47873066



"Ik ben in 1 jaar 25kg afgevallen met personal training bij Personal Fit Club" Michelle - Real Estate Developer

"Persoonlijke aandacht, veel focus op een goede houding en het werken aan persoonlijke doelen. Ik ben heel tevreden met de aanpak en ga elke keer weer met plezier trainen" Joost - Ondernemer



"Niet alleen ben ik nu fitter en sterker, maar ik vind sporten ook nog eens heel erg leuk en verslavend!"

Eva - Verpleegkundige & in opleiding bij Defensie

"Dankzij de hulp van mijn personal trainer en de professionele aanpak ben ik, na een langdurige knie blessure, weer in staat mijn oude ronde over strand en boulevard te rennen zonder pijn! Fan-tas-tisch!"

Jeffry - IT Project Manager



Gratis proefles?

Bel of mail ons voor een gratis proefles in onze exclusieve studio uitkijkend over de Scheveningse haven! Ontdek wat wij samen kunnen bereiken.

Bel 070 - 415 83 92 of mail denhaag@personalfitclub.nl

personalfitclub.nl



'East meets West'

op de Frederik Hendriklaan

Tekst: **Sigrid van Iersel**

Al bijna 100 jaar is het huis aan de Frederik Hendriklaan 25 een middelpunt voor de beoefening van het Soefisme. Bewoner Mahmood khan van Goens Youskine is de neef van Hazrat Inayat khan, oprichter van de Soefi Beweging. Voor zijn eigen verdiensten voor het Soefisme ontving Mahmood khan dit jaar een koninklijke onderscheiding.



Hazrat Inayat khan. Foto: familie-archief

Bewoners in het Statenviertel zagen in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw regelmatig twee voorname Indiase heren al mediterend op de Frederik Hendriklaan lopen. Het waren de vader en de oom van Mahmood khan van Goens Youskine. Ze woonden op Frederik Hendriklaan 25, waar Mahmood khan 90 jaar geleden ter wereld kwam en zelf nog steeds woont. Het huis is dan ook helemaal verweven met de bijzondere familiegeschiedenis van Mahmood khan. Tegenwoordig begint iets verderop de aftakking naar de Paulus Buijsstraat, maar toen was nummer 27 het laatste gebouwde huis van dit stuk van de Frederik Hendriklaan. Geertrui van Goens, de oorspronkelijk Friese moeder van Mahmood khan, wandelde vanaf hun huis eerst een stuk door de duinen, voordat ze in de Van Hoornbeekstraat haar school bereikte.

De grootmoeder van Mahmood khan was, net als veel tijdgenoten uit gegoede Haagse families, in de ban geraakt van de theosofie. Haar nichtje organiseerde talrijke lezingen over occultisme en theosofie. Op 31 augustus 1921 zou er bij grootmoeder thuis een nieuwe ster aan het firmament ontvangen worden: de Indiase soefi-filosoof Hazrat Inayat khan. Dat liep iets anders dan gepland, vertelt Mahmood khan. “Mijn grootmoeder had bij het diner op één gast gerekend, maar Hazrat Inayat khan kwam met een groot en statig Haags gezelschap opdagen. Twee tantes die naast ons woonden boden uitkomst: via de achtertuin leidde het personeel hun avondeten naar binnen om de gerechten aan de aanwezige Soefi-aanhang voor te schotelen.”

Drie Indiase musici

Hazrat Inayat khan was een begaafd musicus uit een adellijk geslacht en speelde aan de Indiase vorstenhoven. In het westen waren andere, meer beroepsmatige concertmogelijkheden om hun muziek te laten klinken. Daarom ging Hazrat Inayat khan met zijn broer en neef op wereldreis. “Het waren ondernemende jongelui die een twee- of driejarige ‘Grand Tour of the West’ wilden maken”, vertelt hij. “Ze kwamen zeker niet om het Soefisme uit te dragen, maar om de Europese concertmuziek nader te bestuderen en daarnaast hun eigen klassieke Indiase muziek in het westen bekendheid te geven. Desnoods in Westerse commerciële concerten, die destijds in India nog taboe waren.” Bij hun concerten sprak Hazrat Inayat khan in het verband van muziek en mystiek ook over het Soefisme, een verzamelnaam voor stromingen die een mystieke spiritualiteit nastreven. Van lieverlee werd de muziek steeds vaker bijzaak en groeide de spirituele leer uit tot de hoofdmoot. “Iemand had bij voorbaat al tegen mijn grootmoeder geklaagd dat veel westerlingen nu wel weer achter Hazrat Inayat khan zouden gaan aanlopen. En inder-



Mahmood khan van Goens Youskine. Foto: familie-archief

daad was er geen houden aan”, zegt Mahmood khan lachend. “Ook mijn grootmoeder vond de lezingen van Hazrat Inayat khan veel authentiekter dan de theosofie.”

De drie Indiërs waren oorspronkelijk van plan om terug te reizen naar India, maar kwamen na vele onvoorziene omzwervingen uiteindelijk in Frankrijk terecht. Daar was grote waardering voor zowel hun muziek als mystiek. Inayat khan hertrouwde als weduwnaar met een Amerikaanse vrouw en vestigde zich in Suresnes, nabij Parijs. Als patriarch van de familie vond Inayat khan dat zijn jongere broer Pyaromir Maheboob – een fenomenaal maar te bescheiden componist van Indiase en Engelse liederen – eveneens moest trouwen. De keuze viel op Geertrui van Goens, die met haar enthousiaste moeder regelmatig de driemaandelijke ‘Summerschool’ van Hazrat Inayat khan in Frankrijk bezocht.

East meets West

Na de dood van Hazrat Inayat khan besloot deze Maheboob om met Geertrui aan de Frederik Hendriklaan 25 te gaan wonen. Hij was de eerste buitenlander uit India die zich hier vestigde. Hij voelde zich goed thuis in Den Haag, waar de mensen veelal een kosmopolitische inslag bleken te hebben. Het kwam voor dat de mensen op straat stilstonden om naar dit bijzondere echtpaar te kijken. Evengoed toonden de mensen zich bijzonder hoffelijk tegenover buitenlanders. Zijn neef Mohammed Ali khan voegde zich daarom ook bij hen. “Mijn moeder wees later wel eens naar het Benoordenhout”, zegt Mahmood khan, “maar mijn vader wilde altijd in het Statenviertel blijven. Hij is er kennelijk gelukkig geweest.”

In 1925 werd de zuster van Mahmood khan geboren en in 1927 kwam hijzelf ter wereld. De Indiërs in huis spraken Hindustani, de Friezen een heel haags Nederlands en met elkaar spraken ze Engels. In Den Haag was het *East meets West*. “Ze vertegenwoordigden allemaal de hoge cultuur van hun eigen landen”, vertelt Mahmood. “De kruinen van eerbiedwaardige bomen verstrengelden zich.”

Tweede Wereldoorlog

Mahmood khans oom Hazrat Inayat khan was in de jaren twintig en postuum in de jaren dertig bekend geraakt als spiritueel leider van het Soefisme. Voor zijn vader en oom was het gebruikelijk om minstens vijf uur per dag te mediteren. “Het was voor hen even vanzelfsprekend als ademhaling en voeding.” Als zijn vader en diens neef zich bezighielden met hun dagelijkse geestelijke trainingen, ging Mahmood khan zelf met zijn moeder en zuster naar de geliefde tantes op nummer 27: beide huizen waren intern met elkaar verbonden. Het was de bedoeling dat Mahmood khan eerst zijn wereldlijke studies zou voltooien en zich dan pas nader op de spiritualiteit zou richten. Maar de Tweede Wereldoorlog zorgde voor een breuk. Voor de aanleg van de ‘Atlantikwall’ dwong de Duitse bezetter ook alle bewoners van het Statenkwartier te verhuizen. Hun gezin ging eerst naar Hilversum en later naar Austerlitz, bij Zeist. Hun huisraad werd over twintig plekken verspreid en



Mohammad Ali Khan, de oom van Mahmood Khan. Foto: familie-archief

kwam na de oorlog slechts gedeeltelijk weer terug. Mahmood Khan zelf werd tijdens de oorlog dertien keer aangehouden, omdat de Duitsers dachten dat hij joods was. “De laatste jaren kwamen mijn zuster en ik alleen maar buitenshuis in het gezelschap van onze vader en /of oom, omdat zij wel een duidelijk Indiaas uiterlijk hadden. De Nazi’s redeneerden dat de Indiërs tot het Indo-Germaanse volk behoorden en volgens die logica behoorden zij niet tot de vijand.”

Den Haag naast Parijs middelpunt van het Soefisme

Zijn vader wijdde hem versneld in het Soefisme in. Dat was maar goed ook, want in 1948 overleed zijn vader plotseling. Het Soeficentrum aan de Anna Paulownastraat (naast het Vredespaleis) groeide uit tot een internationaal centrum voor de Soefi Beweging. Daarmee werd ‘Den Haag’ naast Parijs (en in plaats van Genève) een belangrijk middelpunt voor de hernieuwde uitstraling van het Soefisme over de wereld. Mahmood Khan heeft een afkeer van iedere vorm van propaganda en ziet zichzelf evenmin als een spiritueel leider. “Ik heb het Soefisme in onze voorgaande generatie op zo’n hoog niveau ervaren en beleefd dat ik nooit de aspiratie heb gehad om het door te geven. Onvermijdelijk zou dat een lager niveau zijn geweest. Ik zie ons Indiaas Soefisme als een mystieke methode met als uitvloeisel daarvan een contemplatieve filosofie, wereldbeschouwing en levensleer die mijn leven verrijkt

Pyromir Maheboob Khan, de vader van Mahmood Khan. Foto: familie-archief





De huizen met de nummers 25 en 27 aan de Frederik Hendriklaan in 1915. Beeldbank Gemeente Den Haag.



Frederik Hendriklaan 25 en 27 in 2018. Foto: Safye van Goens Youskine.

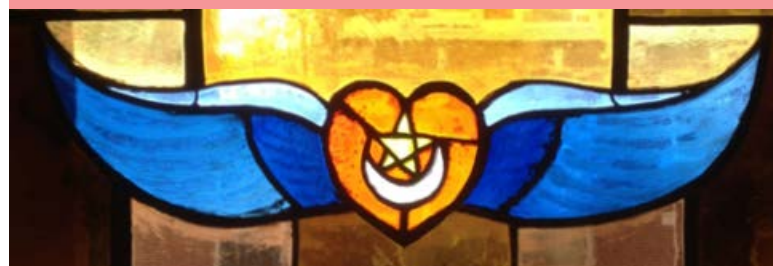
en bepaald hebben. Bovendien ben ik altijd liever waarnemer dan deelnemer. Als iemand iets wil weten over het Soefisme, dan sta ik daar natuurlijk voor open. Een goed gesprek is tweerichtingsverkeer waar elke deelnemer van leert.”

Loopmeditaties op de Fred

De huizen op de nummers 25 en 27 zijn nog altijd in gebruik bij de familie. Ook is er een stichting die het bijzondere muzikale erfgoed en de beide huizen beheert. Vanwege het museale, muzikale en historische karakter en de Soefifunctie ervan, hoopt de familie dat dit cultuurgood behouden blijft voor het Soefisme en toekomstige Soefi's. “Den Haag en in het bijzonder de Fred vormden een ware liefdesgeschiedenis voor mijn vader, zelfs nog afgezien van de gelukkige verbintenis met mijn moeder”, zegt Mahmood khan. “Ik word altijd blij als ik na een reis weer terugkeer in dit huis. Dan denk ik aan mijn vader en mijn oom, die er musicerden en mediteerden en zelfs vanaf hier hun loopmeditaties hielden. Vanwege de uitlaatgassen van auto's zou je er niet meer aan moeten denken om hun ademhalings- en concentratieoefeningen nu nog buiten te doen. Maar in deze ambiance wordt hun aanwezigheid voor mij wel telkens weer levend. Ik zie ze nog steeds mediterend over de Frederik Hendriklaan lopen.”

Soefisme

Hazrat Inayat Khan's Indiaas soefisme omvat het streven naar beleving van het zielenleven, dikwijls aangeduid als mystiek. Daarnaast is het een levensbeschouwing met sterke culturele en psychologische componenten.



Soefi embleem. www.soefimuseum.com

Koninklijke onderscheiding

Dit voorjaar werd Mahmood khan onderscheiden tot Officier in de Orde van Oranje Nassau vanwege zijn verdiensten als publicist, denker, inspirator en bestuurslid binnen het soefisme. Die onderscheiding draagt hij dan ook met waardering: “Liever een schijn van naïeve ijdelheid, dan het snobisme der opvallende bescheidenheid. Ik ben de derde persoon in Den Haag die voor soefi-werk een onderscheiding krijgt. Dat is voor mij het bijzondere ervan.”

'Levensverhalen
zijn onze inspiratie.'

Als iemand afscheid neemt van het leven staat juist het unieke van een persoon centraal. Lees op adpatres.nl hoe wij exceptionele uitvaarten componeren. Maak een afspraak om uw wensen te bespreken: 070 355 64 27. Frederik Hendriklaan 7, 2582 BP 's-Gravenhage.

Een uniek leven. Een exceptioneel afscheid. Ad Patres.

www.adpatres.nl



ESTATA
MAKELAARS O.G.

unique people *unique homes*

Huizen hebben karakters. Bewoners ook. Ze moeten bij elkaar passen. Dat weten wij als geen ander. Ben jij op zoek naar jouw droomhuis of zoek je nieuwe bewoners voor je huis in één van de mooiste of leukste buurten van Den Haag, Wassenaar, Voorburg e.o.? Wij zijn hier helemaal thuis en hebben het juiste netwerk en lange ervaring. Wij begrijpen jouw wensen als geen ander en zullen je met aandacht op een professionele manier ondersteunen. **Zodat jij krijgt waar je echt blij van wordt.**

- ✓ Persoonlijke aandacht
- ✓ Professionaliteit
- ✓ Uniek netwerk
- ✓ Groot team
- ✓ Expat ervaring
- ✓ Breed aanbod

www.estata.nl | 070 350 70 50 | info@estata.nl



MUSEUM BEELDEN AAN ZEE zoekt vrijwilligers

BEELD je eens in: werken op een unieke en inspirerende locatie aan het strand. Wij zijn op zoek naar enthousiaste vrijwilligers die zich willen inzetten voor museum Beelden aan Zee. Het museum richt zich als enige in Nederland exclusief op moderne en hedendaagse beeldhouwkunst. In 2019 bestaat het museum 25 jaar. Dit zou niet mogelijk zijn geweest zonder de inzet van onze 150 vrijwilligers.

Wie zoeken wij?

Als vrijwilliger bent u het eerste contact met de bezoeker. Wij zoeken daarom vrijwilligers met een proactieve en dienstverlenende houding en met goede communicatieve vaardigheden.

Wat gaat u doen?

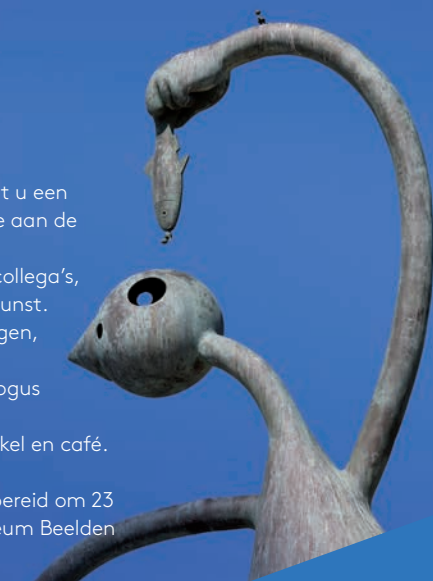
De vrijwilligers verwelkomen de bezoekers in het museum en vervullen afwisselende diensten in de museumwinkel, in het museumcafé en in de tentoonstellingsruimten.

Wat bieden wij u?

- Samen met een hecht team levert u een belangrijke en onmisbare bijdrage aan de dagelijkse bedrijfsvoering.
- U ontmoet andere enthousiaste collega's, die dezelfde passie hebben voor kunst.
- U wordt uitgenodigd voor openingen, lezingen en borrels.
- U ontvangt regelmatig een catalogus over de tentoonstellingen.
- U krijgt korting in de museumwinkel en café.

Heeft u tijd en interesse en bent u bereid om 23 dagen per jaar te werken voor museum Beelden aan Zee? Meld u zich dan aan!

Voor meer informatie en aanmelden kunt u contact opnemen met Jacqueliën van Schaik via vanschaik@beeldenaanzee.nl of 0621877838. Op maandag 24 september zullen de eerste kennismakingsgesprekken plaatsvinden.



20% korting op raamdecoratie

ROLGORDIJNEN • DUO ROLGORDIJNEN • PLISSÉGORDIJNEN HORIZONTALE JALOEZIEËN
VLINDERJALOEZIEËN • VERTICALE JALOEZIEËN VOUWGORDIJNEN • PANEELGORDIJNEN

Geldig t/m 29 september 2018. Niet geldig i.c.m. andere acties. Vraag in de winkel naar de deelnemende merken en actievoorwaarden.

Briedé

Laan van Nieuw Oost Indie 72
2593 BW 's-Gravenhage
(070) 383 82 75

info@decohomebriede.nl
www.decohomebriede.nl



Hoe gaaf blijft ons Statenkwartier?

Kunstadviseur Abe van der Werff ergert zich al jaren aan het alsmaar doorgaande verlies van details in de architectuur. Die details zijn voor de beleving van het Statenkwartier juist essentieel. Trouwens, zijn het nog wel details? Wat is er dan aan de hand?

Het Statenkwartier is ruim 100 jaar oud. De wijk geniet tot ver buiten Den Haag bekendheid vanwege zijn fraaie en samenhangende architectuur, zijn pleinen en enkele brede lanen met veel groen. “Ja hoor”, zult u opmerken, “dat weten wij heus wel en daarom wonen we hier!” Laten we dan eens nuchter kijken waar al die waardering in onze tijd voor staat.*

Kenmerken van het Statenkwartier

Een groepje woningen of zelfs een hele straat in het Statenkwartier is meestal in één stijlopvatting ontworpen. Veelal gaat het om een aaneengesloten bebouwing van grote herenhuizen, vakkundig in traditionele baksteen gebouwd met grote aandacht voor detail. Op veel plaatsen zie je ook fel gekleurde baksteen in combinatie met geglazuurde tegels. De woningen vormen bij elkaar een aantrekkelijke eenheid, een ‘ensemble’ noemt de architect dit. Dat maakt het ook zo heerlijk in het Statenkwartier rond te lopen en te genieten van al die verrassingen die de architectuur in petto heeft.

*Frederik Hendriklaan vanaf Frederik Hendrikplein, ca. 1928.
Foto: Dienst Stedelijke Ontwikkeling, collectie Joop Bleyde*



Er zijn verschillende stijlen toegepast met hier en daar invloed van Art Nouveau. We zien veel Neo-renaissance en dat wil in het Statenviertel vooral zeggen: 'facade' architectuur, met veel verticale accenten. Alleen de gevel straalt dan die stijl uit, niet het hele gebouw. Kan het nog Haagser? De Aert van der Goesstraat en de Frederik Hendriklaan kregen de functie van winkelstraat. Op oude prentbriefkaarten is te zien dat de royale woningen beneden bescheiden winkelramen hadden. Diverse pogingen om de twee in elkaar overlopende winkelstraten alsnog in één naam onder te brengen, mislukten.

Het Statenviertel in bescherming

Vanaf de jaren zeventig, toen voor het Statenviertel nog geen bestemmingsplan was opgesteld, werden gebouwen intensief gerenoveerd. Dat ging vaak ten koste van belangrijke architectonische details. Was het daar maar bij gebleven! Grote panden zoals op de Eisenhowerlaan en op het kruispunt Statenlaan / Frederik Hendriklaan, werden uit winstbejag gesloopt en door nieuwbouw vervangen. De overheid was zonder bestemmingsplan niet bij machte hier iets tegen te doen. Die nieuwbouw had een bedroevende ontwerp-kwaliteit en de wijk zit daar nog steeds mee opgescheept. Veertig jaar later constateren we dat deze blunders een grotere schade aan het aanzien van de wijk hebben veroorzaakt dan WO-II. Torentjes op gebouwen vormen een uniek kenmerk voor het daklandschap van het Statenviertel. Maar wat zijn er veel sierlijke torentjes en andere interessante details gesloopt. Er heerste weinig cultuur-historisch besef en met de hand op de portemonnee sneuvelde veel van het hele aanzien. De vraag naar dakopbouwen en dakterrassen is door ruimere mogelijkheden van het nieuwe bestemmingsplan en na het recente economisch herstel opgeleefd, hoewel de wijk niet bepaald bekend staat om zijn kleine huizen. Die opbouwen doen bijna altijd afbreuk aan de mooi gedetailleerde daklijnen in het Statenviertel. Pas in 1994 kreeg het Statenviertel de status van Rijks Beschermd Stadsgezicht. De herwaardering voor de architectuur van begin 20e eeuw kreeg hiermee een stevige steun in de rug. Braken er toen betere tijden aan?



Het Statenplein rond 1915 (boven) en nu. Gaaf gebleven architectuur, het groen kon zich goed ontwikkelen

Behoud van de karakteristieken

In het Statenviertel is architect Maarten Ruijters bekend door zijn gesproken en geschreven bijdragen over architectuur en zijn nooit verslappende aandacht voor illegale bouwactiviteiten. Hij beheert een schat aan cultuur-historische gegevens over de wijk.

Illegale activiteiten of strijdigheden met het Rijks Beschermd Stadsgezicht, kaart hij direct aan bij de Welstandscommissie of het gemeentebestuur. Onlangs is er een nieuwe wet op de bescherming van persoonsgegevens in werking getreden, met verstrekkende gevolgen. De gemeente weigert sindsdien tekeningen bij een aanvraag 'omgevingsvergunning' aan derden ter beschikking te stellen. Ze zijn wel bij het gemeentelijk Informatiecentrum in te zien, maar er een kopie van te maken wordt niet toegestaan. Zonder bestudering van de tekeningen is een objectieve beoordeling van een project

1



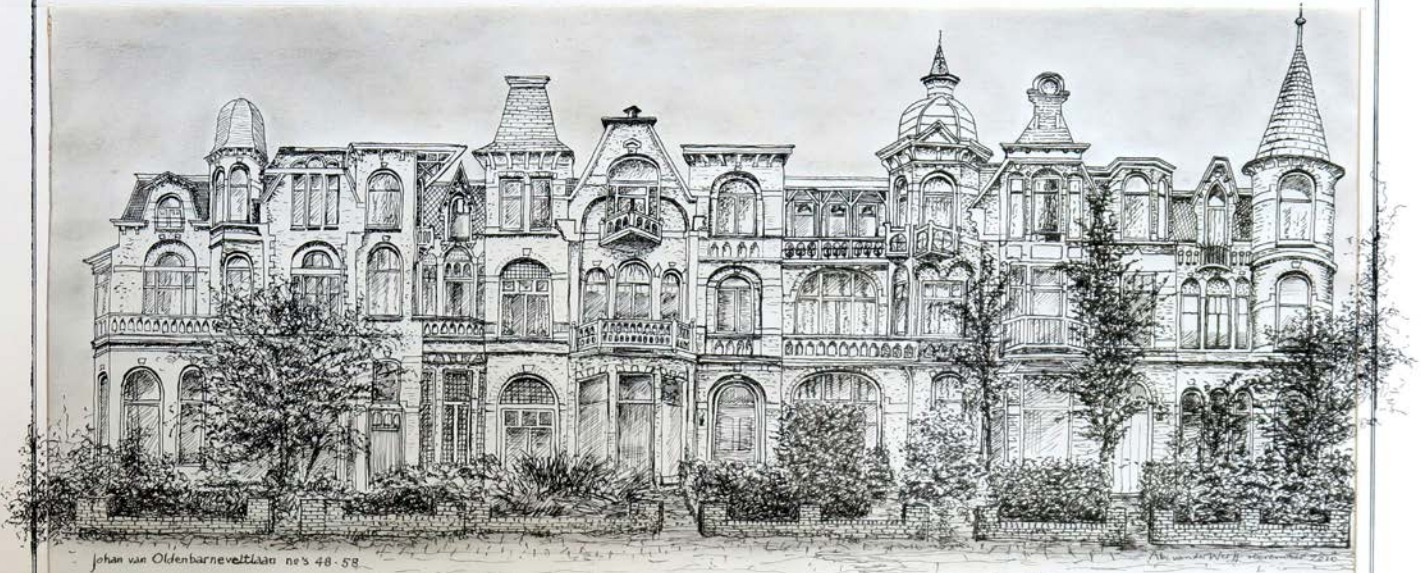
2



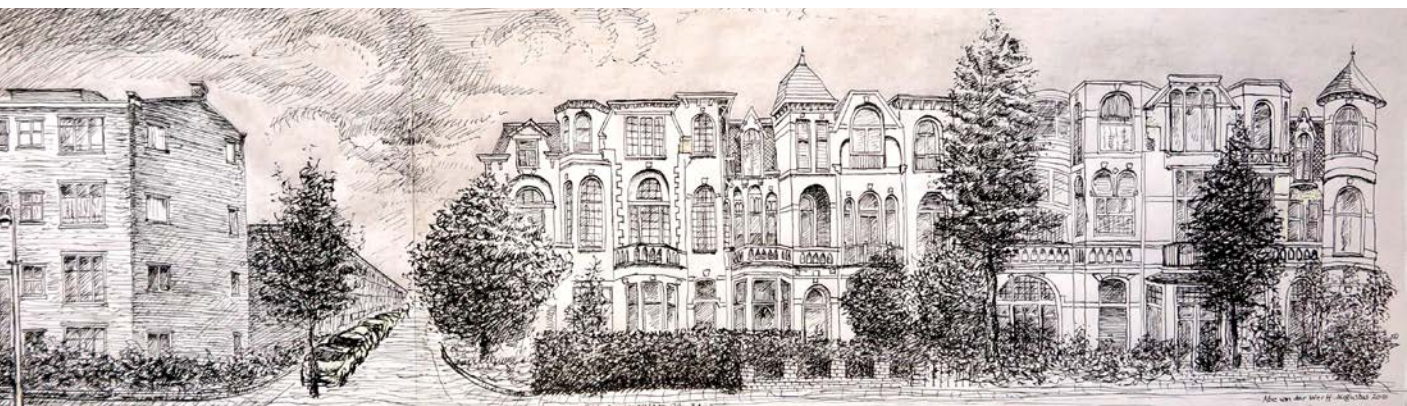
3



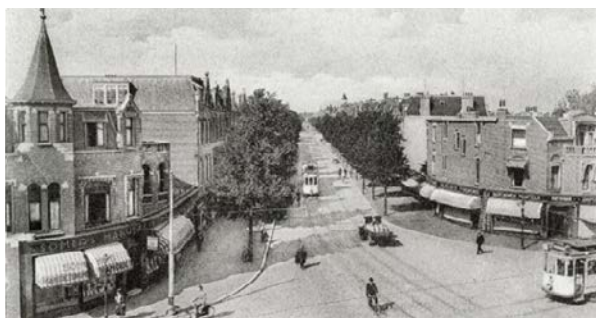
1+2: De ooit zo fraaie hoekpanden op de kruising Statenlaan en Frederik Hendriklaan moesten plaatsmaken voor geestloze nieuwbouw in de jaren '70/'80.
3: Originele hoekpand Fred/Prins Mauritslaan verkwaanseld voor stijlloze nieuwbouw. Dat kon toen zo maar.



Boven: Van Oldenbarneveltlaan nrs. 48-58. Fraai gedetailleerde architectuur, maar wel drie torentjes en een topgevel gesloopt én een topgevel afgeknot. Een nog veel schrijnender voorbeeld van gesloopte torentjes en topgevels (onder) vormt het naastliggende, identieke blok met de nrs 24-34, hieronder afgebeeld; links de flat met stalen raamprofielen, zie ook paragraaf Behoud van de karakteristieken. De tekeningen zijn gemaakt in respectievelijk november en augustus 2010



niet mogelijk. Dit probleem is slechts een topje van de ijsberg, want in de afgelopen jaren werd de bedoeling van het Rijks Beschermd Stadsgezicht steeds vaker ontweken. Illegaal geplaatste kunststoframen zag de gemeente bij herhaling door de vingers. “Het komt wel vaker in deze buurt voor en die kunststof kozijnen leveren geen ernstig gevaar of hinder op.” Wat een absurde argumentatie gebruikte hier de Haagse Pandbrigade namens ons stadsbestuur (de betreffende brief is in bezit van de redactie). Dus, als het maar vaker is gebeurd mag het wel. De Haagse Pandbrigade werkt aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de wijken van Den Haag. Is hun rol dan te begrijpen als het gaat om een bezwaarschrift van een burger over kunststofkozijnen?



Statenlaan, trotse en levendige architectuur met loggia, onderhouden door bewoners met liefde voor hun gebouw

Kijk ook eens naar het kruispunt Willem de Zwijgerlaan en de Fred. Op alle vier de hoeken is de architectuur aangepakt met weinig respect voor de typische Statenkwartier kwaliteit. Het meest recent is de kapperszaak van Rob Peetoom. Gestucte en wit geverfde muren in plaats van baksteen met voeg, enorme ramen in zwarte sponningen waaruit in de avond overdadig veel licht stroomt. Andere zaken van Peetoom, zoals die aan de Amsterdamse Zuidas, zouden een zelfde verschijningsvorm hebben. Het design voor de verbouwing op de hoek van de Willem de Zwijgerlaan is hedendaags, laten we zeggen ‘stijl 2018’ en bouwtechnisch met goede materialen zorgvuldig uitgevoerd. Dat wel. Maar ook in schril contrast tot de fijn gelede architectuur van het gehele hoekpand. In de eclectische stijl van het Statenkwartier speelt symmetrie vaak een belangrijke rol. Waarom moest dan nu de toegangsdeur uit het midden van de schuine hoekwand? De ontwerper zal gedacht hebben toch al op alles afgeweken te hebben, dan kon dit er nog wel bij. De ramen op de begane grond zijn eigenlijk rechthoekige gaten in de gestucte gevel. De originele ramen zijn door hun vormgeving echter één samenhangend geheel met de gevel. Een groot verschil! Als deze brute verbouwing overal mag, waarom dan niet ook in het Statenkwartier?



Van Oldenbarneveltlaan: zelfde gebouw met links kunststof kozijnen, rechts de originele stalen kozijnen

Wat veroorloven we ons, wat mogen we ons niet veroorloven?

Ook in onze wijk zijn er helaas geregeld illegale verbouwingen. Er is dan gebouwd zonder vergunning. De belangrijkste vraag te beoordelen bij een vergunning is of de buitenkant van een bouwwerk – Welstand spreekt van het ruime begrip ‘beeldaspecten’ – past in zijn omgeving. Niemand verwacht een kopie van de oude architectuur want er is genoeg ruimte voor eigentijdse oplossingen. Zie in apart kader de begrippen-definitie. Een vorige wethouder, naar zijn zeggen voorstander van een sterke Welstandscommissie, hechtte veel belang aan de rechten en vrijheden van de Haagse burger. Maar het algemeen belang prevaleerde toch en daarmee bleef het oordeel van Welstand bepalend. Gelukkig maar, want het algemeen belang vraagt om een toekomstbestendige kwaliteit van het Statenkwartier. Oplossingen die alleen een individueel belang dienen verstoren de samenhang van de delen en zullen uiteindelijk het unieke karakter van de wijk verliezen.

Laissez faire?

Het is verre van eenvoudig een werkzame grens te trekken tussen een grote burgervrijheid en bemoeizucht van de overheid. Neo-liberale tendenzen verleggen die grens graag in de richting van vrijheid. Welstand weerspiegelt zijn tijd in een dynamisch beleid. In de praktijk hebben de deskundige leden van de Welstandscommissie het af en toe moeilijk een

haalbaar advies op te stellen, dat wil zeggen een mening te formuleren die de belanghebbende én het verantwoordelijke stadsbestuur naar alle redelijkheid overtuigen. Hoe stelt het bestuur van ons Wijkoverleg zich hierin op, weerbaar of meegaand? Is zij beschikbaar voor bewoners voor wie de architectonische verloedering een doorn in het oog is? Reden genoeg voor nader onderzoek. We beginnen bij de Welstandscommissie.

Welstandscommissie en winkels in de Fred

Als deskundig woordvoerder van de geïntegreerde commissies Welstand en Monumenten tref ik gemeentebestuurder Sander van der Ven, bouwkundig ingenieur, aan. Hij praat met geestdrift over zijn ervaringen en lijkt een probleem niet gauw uit de weg te gaan. We beginnen ons gesprek met de onlangs gerealiseerde kapperszaak van Rob Peetoom. “Hier valt niets aan te doen”, zegt Van der Ven meteen. “De tekeningen zijn ons voorgelegd. Een aparte Welstandstoets was niet nodig. Dat een ondernemer een gevel van zijn nieuwe winkel wil opleuken is voor Welstand geen argument om dan ook maar meteen de historische kwaliteiten te laten herstellen. We letten wel op of het profiel van de gevel wordt gewijzigd; zijn er nieuwe reclame uitingen?” Van der Ven herinnert zich de verbouwing van de bakkerswinkel Roodenrijs op de Fred. Tijdens het werk ontdekte men onverwacht fraaie



Hoekpand Willem de Zwijgerlaan en Frederik Hendriklaan; links detail ‘Peetoom raam’, rechts detail bovengeleeg raam



tegeltabelau's van voorheen P. de Gruyter & Zn. De bakker en de Welstandcommissie zijn toen aan tafel gaan zitten en besloten samen om het cultuur-historische beeld in stand te houden. Zelfs het zwaar vergulde naambord boven de ingang bleef behouden, het product Roodenrijs was immers sterk genoeg. Zo kan het dus ook.



Ander voorbeeld

Boekwinkels in ons land krijgen het steeds moeilijker. Boekhandelaar Paagman munt uit in initiatieven voor slimme en eigentijdse oplossingen om het tij te keren. Zijn winkel is voor velen een bakermat in de wijk. Het is al langer bekend dat Paagman in zijn panden aan de Willem de Zwijgerlaan een Albert Heijn 'to go' wil vestigen. Die verbouwing lijkt eind november 2018 eindelijk te kunnen beginnen. Mag de initiatiefnemer nu in bouwkundige zin voortborduren op fouten uit het verleden en gewoon zijn eigen gang gaan? Of moet hij bijvoorbeeld ritme, maatvoering en materialen van de traditionele winkelpanden respecteren?

“Alle verbouwingsplannen worden in hun samenhang aan de Welstandcommissie voorgelegd en de commissie zal zijn oordeel in de vorm van een advies aan het gemeentebestuur uitbrengen. Hoe passen die plannen in de omgeving? Dat is

de eerste vraag die altijd zal klinken. Het uitgangspunt is niet om het gebouw in zijn oorspronkelijke gedaante te houden, koste wat het kost, maar er begrip voor te hebben dat in het tijdgewricht waarin we leven, andere eisen worden gesteld en andere omstandigheden heersen dan voorheen. Maar dat is geen vrijbrief om ongeremd je gang te gaan”, zegt de secretaris van de Welstandscommissie.

Wijkoverleg Statenkwartier

Spraken we hierboven over de Welstandscommissie en haar zienswijze, dan was dat met alle bouwplannen ter beoordeling op tafel. Hoe komen deze plannen echter in die fase terecht? Het besef leeft breed dat aan verbouwen altijd een voorafgaande goedkeuring van overheidswege nodig is, hoewel te vaak nog gepoogd wordt illegaal te bouwen. Dus dat deel van de procedure zal wel min of meer naar behoren verlopen. En de bezwaren tegen bouwplannen? Dat ligt veel lastiger. Hoe kan je weten dat iemand, bijvoorbeeld je buurman die je toch al weinig ziet, wil verbouwen? Gek genoeg zijn dergelijke meldingen aan de burens niet verplicht. Daarom brengt de gemeente informatie via internet uit, maar wie kan dat allemaal lezen, wie spelt al die aanstaande kleine en grote gebeurtenissen en gaat vervolgens analyseren of een en ander bezwaarlijk lijkt? Ondoenlijk dus. Formeel had je het kunnen weten, in de praktijk kan dat nauwelijks. De gemeente wilde daarom actief gaan voorlichten aan doelgroepen, bijvoorbeeld aan wijkoverleggen. Van dat fraaie voornemen is weinig terecht gekomen en dat ligt niet alleen aan de gemeente.

Nog lastiger weet het gemeentebestuur het ons te maken. Alleen 'belanghebbenden' mogen bezwaar aantekenen. Wie zijn die belanghebbenden dan wel? Dat zijn mensen die een direct belang hebben bij het betreffende bouwobject. Heb je vanuit je woning geen direct zicht op een dakterras of gevelwijziging, dan ben je geen belanghebbende. Erger je je dagelijks bont en blauw aan een verpeste gevel om de hoek van je huis, jammer, maar geen recht van spreken. Deze procedure kan alleen maar zijn ingevoerd om het aantal bezwaarden drastisch aan te pakken. Opnieuw wordt het neo-liberale gedachtengoed tegemoet gekomen. Natuurlijk is het tegenargument dat Welstand eerst toestemming moet hebben gegeven, maar bouwobjecten zijn niet altijd aan een beoordelingsprocedure onderworpen. Met verbazend gemak staat de gemeente afwijkingen toe van het recent vastgestelde bestemmingsplan. Voorbeeld: een extra 6e bouwlaag op het voormalige UWV-gebouw aan de Scheveningseweg 54-60.

Voor de gemeente kan een wijkoverleg, zoals gezegd, ook bij bouwprocedures een rol spelen. Gebeurt dat ook? Laten we eens kijken waar het bestuur van het Wijkoverleg Statenkwartier voor staat.

Ons Wijkoverleg wil bijdragen aan een goed woon- en leefklimaat in de wijk en het cultuurhistorische karakter van de wijk behouden. Dat zijn twee uitgangspunten. Is duidelijk wat onder een goed woon- en leefklimaat is te verstaan? Nee, dat is multi-interpretabel. Hoe wil het wijkoverleg dat goede klimaat bereiken? Onder meer door het beïnvloeden van gemeentelijk beleid én door communicatie met de bewoners bijvoorbeeld via de Statenkoerier en de website. Ook worden de Twitteraccount @StatenkwartDH en de Facebookpagina Statenkwartier ingezet voor het delen van allerhande informatie. Met deze opzet van het Wijkoverleg lijkt veel mogelijk. Maar ook hier is de praktijk weerbarstiger. De Statenkoerier komt slechts viermaal per jaar uit en is daarmee niet geschikt voor actuele informatie.

De website dan. Ja, mogelijk mits de website relevante informatie weet af te scheiden, iedere week. Dit veronderstelt de inzet van vrijwilligers, bijvoorbeeld iemand voor een periode van drie maanden, dat zijn dan vier vrijwilligers in een jaar. Belangrijk en dankbaar werk, wie wil bijdragen?

Dan de vraag of het wijkoverleg in de bouw een procedurele rol kan of moet spelen. Neem de kwestie van kunststoframen als voorbeeld. Naar mijn mening moet het wijkoverleg bezwaar kunnen maken indien de directe omwonenden dit nalaten. Een werkgroep vanuit bewoners is al aan het onderzoeken of dit juridisch of anderszins mogelijk is, aansluitend is het bestuur wijkoverleg weer aan zet. Bedenk dat door slordig beheer van onze wijk de cultuurhistorische maar ook de economische waarde van de woningen – en daarmee van de hele wijk – geleidelijk afbrokkelt.

Het bestuur zou actieve informatie kunnen geven over aspecten die een rol spelen bij het bouwen in een beschermd stadsgezicht, zoals het belang van goede detaillering in de architectuur, behoud van originele materialen en inpassing van een bouwplan in een gevelwand. Overigens kunnen ook stedenbouwkundige overwegingen een rol spelen. Het gaat om bewustmaking. Er is te denken aan informatieve avonden, een jaarlijks informatieblad met vraag en antwoord, er zijn allerlei oplossingen mogelijk. Aan het bestuur om hierin regelen en stimulerend op te treden.

In de volgende Statenkoerier aandacht voor oplossingen waaraan het bestuur van het Wijkoverleg de voorkeur geeft.

** Met dank aan ir. M. Ruijters en ir. S. van der Ven.*

Cornelis De Wittlaan 95: een duidelijk voorbeeld van een pand dat prachtig met liefde en geduld door de eigenaar is opgeknapt

Welstand onderscheidde in 2001 het begrip beeldaspect in vier groepen.

- Behouden: In de buitenmaten, indeling en plaats, maar ook de kleur en het materiaal, moet het beeldaspect gelijk blijven aan het oude gebouw. Verfijningen, profielen en details kunnen een benadering zijn van de originele uitvoering.
- Gericht veranderen: De beeldaspecten buitenmaten, indeling en plaats moeten behouden worden, kleur en materiaal moeten het origineel benaderen, profielen en details zijn naar eigen inzicht uit te voeren.
- Interpreteren: De genoemde beeldaspecten moeten in de nieuwe situatie worden benaderd, echter materiaal, profielen en details zijn vrij te veranderen.
- Vrij: Alle aspecten van het betreffende beeldaspect zijn vrij te veranderen.

Uit de Haagse Welstandsnota 2017, algemeen criterium: “indien sprake is van een bouwwerk in een beschermd stadsgezicht, leidt het bouwwerk tot behoud of versterking van de architectonische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarden ervan?”



PERSONEN- EN FAMILIERECHT NALATENSCHAPPEN ONROEREND GOED ONDERNEMINGSRECHT



STATENLAAN 1
2582 GA DEN HAAG

T 070 306 04 57
INFO@NOTARIAATDEGIER.NL

VOOR MEER INFORMATIE:
WWW.NOTARIAATDEGIER.NL

Thuiszorg die bij u past

De 4 zekerheden van Evita Zorg

- 1 altijd en direct inzetbaar
- 2 alle zorg en ondersteuning thuis
- 3 vaste zorgverlener die bij u past
- 4 volgens afspraak op afgesproken tijd



Evita Zorg levert ook thuiszorg in het Statenviertel, bel voor informatie met onze wijkverpleegkundige.



Van Alkemadelaan 315
2597 AJ Den Haag
t 070-3141600

info@evitazorg.nl
www.evitazorg.nl

Yogashala

Yoga groeps-
& privé lessen

Ten Hovestraat 8
Den Haag
06 237 387 51
yogashala.nl



have a look inside



Villa Valentijn Den Haag
kinderdagverblijf



Kinderdagverblijf Villa Valentijn Den Haag (1^e kinderdagverblijf in het Statenviertel) vanaf 1997 uw vertrouwde adres voor kinderopvang kunt u vinden aan de Frankenslag 145 in Den Haag. Ons landelijk registratienummer is 154505420.

Uitgebreide informatie kunt u vinden op onze website, t.w. www.villavalentijn.nl en emailadres info@villavalentijn.nl (zie ook Query code).

Telefonisch zijn wij te bereiken op 0854-890090.

Opgangvormen zijn o.a.: 40-, 48-, 52 weken p/j en flexibel.

Kinderdagverblijf Villa Valentijn Den Haag staat voor knusheid, gezelligheid en geborgenheid. Wij werken horizontaal. We hebben vier groepen in de volgende leeftijd: 3 mnd. - 1 jaar (Roze groep), 1 - 2 jaar (Gele groep), 2 - 3 jaar (Turquoise groep), 3 - 4 jaar (Rode groep). Waardoor we de kinderen op maat tijdens de verschillende ontwikkelingsstadia kunnen begeleiden en de overgang naar de basisschool optimaal is.

Bij Villa Valentijn Den Haag staat de ontwikkeling van het kind centraal.



Herinrichting Fred

Ook terwijl afgelopen zomer de zon volop scheen, was het wijkbestuur hard bezig aan de realisatie van verschillende projecten. Zo lijkt er nu eens goed nieuws te melden over het perspectief voor de winkelstraten Frederik Hendriklaan/Aert van der Goesstraat en de Willem de Zwijgerlaan: na een forse impasse, waarbij de winkeliersverenigingen bijna de handdoek in de ring gooiden, is er uiteindelijk toch genoeg draagvlak gevonden om het overleg te herstarten. Als alles gaat zoals beoogd, dan zal de herinrichting medio 2019 dan toch eindelijk in gang gezet worden. Wat betreft het Wijkoverleg Statenkwartier staat de verhoging van de veiligheid voor alle weggebruikers centraal. Dit betekent in ieder geval:

- Een vrije looproute ("loper") voor het winkelend publiek over het gehele tracé Frederik Hendriklaan en Aert van der Goesstraat, aan beide kanten, zonder enig obstakel.
- Mede in verband met bovenstaande: het weghalen van alle vaste luifels die voorzien zijn van steunpilaren in de grond.
- Een wegbreedte van max. 6,5 meter op de Frederik Hendriklaan en Aert van der Goesstraat. Wellicht nog minder, om te markeren dat het niet langer een doorgaande route is en om dubbel parkeren zoveel mogelijk te ontmoedigen
- Een zeer forse uitbreiding van het aantal plaatsen voor laden en lossen, exclusief voor vrachtauto's, bij voorkeur met venstertijden
- een aanzienlijke vergroting van het aantal plaatsen voor de stalling van tweewielers.
- In één keer de herinrichting van de gehele Frederik Hendriklaan. Een tweedeling in een wel en een niet gerenoveerd deel, ook al zou dat tijdelijk zijn, is niet gewenst.

Van het aardgas af

In het redactioneel commentaar, evenals in het uitgebreide artikel, kunt u al veel lezen over alle plannen en initiatieven die ontplooid worden in het kader van de 'Statenwarmte'. Onnodig te zeggen, dat het bestuur deze van harte steunt en er ook zeer actief mee bezig is. Daarbij, we kunnen het niet genoeg benadrukken, zijn uw inzichten als wijkbewoner cruciaal. Binnen de looptijd van het onderzoek (t/m april 2019) hopen wij dan ook erg op uw komst naar geplande bijeenkomsten en bereidwilligheid mee te werken aan interviews hierover.

Auto's delen

Tevens uit de duurzaamheidshoek het volgende: Autodeelplatform 'MyWheels' won recent een inschrijving die georganiseerd werd door de gemeente Den Haag. Zij mogen nu in het Staten- en Geuzenkwartier het autodelen gaan propageren. De bedoeling is, heel simpel, om particulieren in onze wijk te stimuleren hun auto te delen met andere bewo-

ners. Dat kan niet alleen financieel heel aantrekkelijk zijn voor de autobezitter én de gebruiker, maar heeft tevens tot doel het aantal auto's in onze wijk te reduceren. En dat is natuurlijk weer goed voor de leefbaarheid van ons Statenkwartier!

Alle bovenstaande onderwerpen hebben één ding gemeen: de wens u, als wijkbewoner, zo goed en volledig mogelijk te betrekken bij deze plannen en activiteiten. Daarom zullen wij proberen u de komende maanden om de oren te slaan met alle mogelijke informatie hierover. Uiteraard via de vertrouwde kanalen: dit mooie blad, het Wijkinformatiebord bij lijn 16, geplande bijeenkomsten, onze Facebook-pagina en onze website: statenkwartier.net.

Tenslotte nog het volgende:

Ook als bestuur leunen wij veel op dit fijne blad. Het is één van de mooiste manieren om het 'wijkgevoel' tot uitdrukking te brengen, met diepgravende onderzoeksartikelen, uitgebreide interviews en aankondigingen van bijzondere wijk evenementen. Wij mogen ons de afgelopen tijd dan ook verheugen over veel positieve en enthousiaste reacties over de Statenkoerier. Qua inhoud, maar ook wat betreft het uiterlijk: *"Wat is 'ie mooi, tegenwoordig!"* of: *"Dit is geen gewoon buurtbladje meer, maar een prachtig magazine!"*. Met uw lof en complimenten zijn wij als bestuur, evenals de drijvende krachten achter dit blad – de vrijwilligers van de redactie en de vormgevers – vanzelfsprekend zeer ingenomen. Graag willen we op deze voet verder. Echter, ons wijkblad drijft volledig op de inkomsten van adverteerders. Gelukkig hebben zij interesse in dit wijkblad, dat iedere bewoner van het Statenkwartier immers gratis ontvangt, en kunnen we financieel bijna altijd quitte spelen. Maar mocht u ons werk willen steunen, dan zijn wij heel blij met een donatie! U kunt deze overmaken op bankrekeningnummer: NL85 INGB 000 0175 903, o.v.v. "donatie Statenkoerier". Alvast onze dank!

Nuweira van Goens Youskine

Bestuurslid Wijkoverleg



de kinderpagina



Hai, ik ben Marie-Louise. Ik hou enorm van de zomer, dus het is wel jammer dat deze alweer bijna voorbij is. In de zomer ga ik graag naar buiten, maar ik lig niet graag op het strand (ik ben niet zo goed in stil liggen). Nu staat de herfst voor de deur...

KINDERBOEKEN-WEEK

Eén keer per jaar rijmen we er, als kinderboekenschrijvers, lustig op los tijdens de vertelvoorstelling, die we in de Kinderboekenweek spelen (deze start op 4 oktober). Tijdens de vertelvoorstelling zingen we ook liedjes die we zelf hebben geschreven (en liedjes zijn natuurlijk eigenlijk gedichtjes). Dit jaar spelen we de voorstelling "Giraf en zijn vrienden." We spelen het verhaal van Giraf, die gaat logeren bij IJsbeer uit het prentenboek 'Giraf gaat logeren'.



"Het refrein van één van de liedjes gaat als volgt:

Meer weten over de schilderijen, (kinder-)boeken van Marie-Louise & Mark Sekrève?

Het wordt dus weer herfst. De dagen worden weer kouder, er komen wat meer regenbuien en af en toe trekken we die dikke trui maar weer aan. De herfst begint officieel op 21 september en duurt tot en met 20 december. Dat maakt van de herfst dus best een behoorlijke feestperiode: Sint Maarten, Halloween en zelfs Sinterklaas valt dus in de herfst. Sinterklaas is één van de leukste feesten van het jaar, vinden wij. Wat we, naast alle geweldige cadeautjes, ook zo enorm leuk vinden aan Sinterklaas is het gedichtjes-schrijven. Daarover gaat het hier dit keer. Wil je zelf ons iets vertellen of heb je iets moois geschreven of getekend, dan vinden we het heel leuk om te mogen zien of te lezen markenmarielouise@gmail.com

En ik ben Mark. Ik hou meer van de herfst dus ik vind het wel leuk dat het herfst wordt weer. Ik vind de bomen dan zo mooi, met al die bladeren in verschillende kleuren... Prachtig!

Herfst



Giraf pak snel je spullen in, want ik heb weer reuze zin! We mogen straks met IJsbeer mee, naar zijn eiland in de zee. We spelen daar de hele dag, skiën, sleeën, alles mag. En dan slapen in de tent, wat leuk dat jij dan bij me bent!

Zomaar-Gedicht

Er is één bijzonder moment dat heel Nederland (wij ook) rijmt. En dat is natuurlijk met Sinterklaas! Maar daar willen wij verandering in brengen. Wij voeren vanaf nu het "Zomaar-Gedicht" in. Want gedichten krijgen is ALTIJD leuk. Denk maar aan oma, die jarig is en naast haar cadeautje een vrolijk gedicht krijgt. Of je beste vriendin, die haar been heeft gebroken en bij de chocoladereep die je haar geeft een rijmpje krijgt. Een gedicht is ook perfect met Moederdag, maar ook voor pappa is een gedicht krijgen een feestje. Maar het "Zomaar-Gedicht" kan nog véél vaker

gegeven worden. Zomaar, tussendoor, opeens. Gewoon om de ander blij te maken. Want "zomaar-verrassingen" zijn het allerfijnst. Je bent nu vast helemaal enthousiast geworden en wilt meteen beginnen aan je eerste "Zomaar-Gedicht." Hoera! Daarom gaan wij wat van onze geheime dichttips met je delen (ssst niemand vertellen, het zijn tenslotte geheime dichttips...)

1

Begin grappig, anders of in ieder geval onverwacht.

Een gedichtje is leuk als het je verrast. Is oma jarig begin dan niet met Gefeliciteerd oma (waar moeilijk op te rijmen is), maar bedenk iets dat je leuk vindt aan haar en vertel dat als eerste. Bijvoorbeeld: Iedere oma, dat is bekend, is niet half zo leuk als jij bent. Want jij bent het om wie ik altijd lach, en van wie ik alles mag.



bulkjes.nl en girafenvriendjes.nl

2

Schrijf eerst wat dingen op die je in je gedicht wilt zetten

Waar houdt diegene van die het gedicht krijgt? Wat zijn haar hobby's? Wat lust hij graag of juist helemaal niet? Wat is een grappig iets dat afgelopen tijd gebeurde en is het leuk om te vertellen? Hiermee kun je zorgen dat het gedicht niet "alle kanten op gaat." Beginnen met dichten is dus precies verkeerd om, begin met kort wat dingen op te schrijven over de cadeautjes-krijger. En rijm nog niets!

4

lees het gedicht een keertje hardop

Zo hoor je meteen of het wel goed te begrijpen is. Het gedichtje moet begrijpbaar zijn. Diegene die hem leest, leest het voor de allereerste keer. Een keertje hardop doorlezen helpt om eventuele gekke woorden of verkeerd rijm te verbeteren. Hierdoor wordt het nóg veel beter.

tips

illustratie uit: 'Giraf schrift'



3

Zorg dat zinnen rijmen op makkelijke woorden

Er zijn woorden waar veel op te rijmen valt. Maar er zijn ook woorden, die heel, heel moeilijk zijn om op te rijmen. Zo is het woord "herfst" heel lastig. Daar zijn wel woordgrapjes mee te maken (dus gekke nepwoorden) maar niet op te rijmen met normale woorden. Als je je zin laat eindigen op moeilijke woorden ben je heel lang je hoofd aan het breken, terwijl je het jezelf ook heel makkelijk kunt maken (en daar houden wij van). Denk aan: "Jij houdt heel erg van vakantie..." Wat moet je daar nu op rijmen? Er zijn natuurlijk rijmwoorden genoeg te bedenken, maar je gedichtje moet ook logisch blijven. Maar schrijf je: "Jij gaat graag op reis..." Dan heb je een veel, veel makkelijker einde van je eerste zin, want op het woord "reis" is veel meer te rijmen, denk aan: ijs, prijs en bewijs.

5

Stop de naam van de cadeautjes-krijger erin

Het is altijd leuk als het gedichtje heel persoonlijk is. Dus verander: "Ik heb iets voor je meegenomen." In "En speciaal voor jou, Anne, heb ik iets meegenomen." (Makkelijk ook om op te rijmen, denk aan: dromen, bomen, komen).

6

Vertel iets over het cadeautje in je gedichtje

Als je een bos bloemen geeft, leg in het gedichtje uit waarom. Als je een kookboek geeft, vertel waarom de cadeautjes-krijger dit nodig heeft en waarom je precies dit boek wilde geven.

7

Geen idee? Zoek op internet naar rijmwoorden

Er zijn veel sites te vinden met rijmwoorden, zeker tegen de Sinterklaas-tijd zijn die sites heel, heel druk bezocht. Logisch... Soms weet je echt niet meer hoe je verder moet als je zin eindigt op: "en daarom krijg je deze chocolade-reep nu..." Even denken... "Ajuu paraplu?"

Dus: straal van oor tot oor, pak een pen en ga ervoor. Wat zal de gedichtenkrijger trots op je zijn, want een Zomaar-Gedicht krijgen is gewoonweg fijn.

Rijm er op los!

Zin in meer? Elke dag zetten we tekeningen op [Instagram girafenvriendjes](#) Tot de volgende keer! X



8

Laatste tip is eigenlijk niet een échte tip, maar het helpt wel: probeer het vooral zelf heel leuk te vinden om te doen. Want alles wat je met lol doet is én makkelijker én is voor de ander ook leuker (dat is niet alleen een goede rijm-tip, maar vooral ook een hele wijze tip voor alles in je leven).

Muziekroute Statenkwartier

Op zondagmiddag **4 november** krijgt de succesvolle Muziekroute Statenkwartier van 2015 een groots vervolg. Op die dag is er volop muziek voor en door bewoners van het Statenkwartier.

Op vijftien adressen in onze mooie wijk bent u welkom voor een verrassend muzikoptreden. Het aanbod is zeer gevarieerd, klassiek, pop en jazz, echt voor elk wat wils!

Elk optreden wordt vijf keer gegeven: het eerste om 13:00 uur, het laatste om 17:00 uur. Ieder concert duurt ongeveer een half uur, zodat u rustig naar het volgende huis van uw keuze kunt wandelen. En de toegang is ook deze keer kosteloos.

De organisatie van de Muziekroute Statenkwartier 2018 is in handen van een werkgroep, bestaande uit Ruud van Beest, Lydia Hogeling, Wouter Lucassen, Els Thijsse en Karel Verschoof.

Voor meer informatie over de muzikanten en het repertoire van de optredens kunt u terecht op de website: www.muziekroutestatenkwartier.nl



De vorige Muziekroute, op 10 oktober 2015, was een groot succes. Vaak 'full house', zoals bij Tineke van Geuns en Olaf Tarenskeen. Foto: Jan Bron Dik



- 1 VIVIENSTRAAT 51
- 2 PRINSMAURITSPLEIN 10
- 3 STATENLAAN 99
- 4 VAN WEDE VAN DIJKVELDSTRAAT 103
- 5 PRINS MAURITSPLEIN 14
- 6 COUVEEHUIS, FRANKENSLAG 139
- 7 CORNELIS DE WITTLAAN 29
- 8 ANTONIE DUYCKSTRAAT 85
- 9 VAN BEUNINGENSTRAAT 77
- 10 VAN WEDE VAN DIJKVELDSTRAAT 93
- 11 ANTONIE DUYCKSTRAAT 88
- 12 VAN BEVERNINGKSTRAAT 10
- 13 FRANKENSLAG 314
- 14 ANTONIE DUYCKSTRAAT 124
- 15 VAN BLEISWIJKSTRAAT 10

HUISCONCERTEN OP 15 ADRESSEN MET PROFESSIONELE MUSICI EN GEDREVEN AMATEURS UIT HET STATENKWARTIER

MUZIEK ROUTE STATENKWARTIER DEN HAAG

4 NOVEMBER

- | | | |
|--|--|---|
| 1 WIES RADEMAKER EN EDWARD WITSENBURG
KLASSIEK THEATERMUZIEK
VIVIENSTRAAT 51 | 6 HELEEN NABER
POPMUZIEK-AKOESTISCH
COUVEEHUIS, FRANKENSLAG 139 | 11 MARCO BOERLAGE, MAARTEN KARRES,
MARTEN KOEN
KLASSIEK ACCENT OP NED. COMPOSITEN
ANTONIE DUYCKSTRAAT 88 |
| 2 TINEKE VAN GEUNS EN HARALD BOXTART
VAN BRELL TOT PIAZZOLLA
PRINS MAURITSPLEIN 10 | 7 QUIET COLORS
LATIN JAZZ, CHANSONS MET COMBO
CORNELIS DE WITTLAAN 29 | 12 GISELA HIRSCHMANN E.A.
MUZIEK VAN HENK ANDRIESEN
VAN BEVERNINGKSTRAAT 10 |
| 3 JOKE HOPMAN, VOPPE BOUTKAN,
CHRISTIAN BOS, FRANS DIETVORST,
KAREL VERSCHOOF
JAZZ, BLUES, VINTAGE POP
STATENLAAN 99 | 8 STELLA MUSICA
POPULAIRE LIEDJES UIT DE
16e EN 17e EEUW
ANTONIE DUYCKSTRAAT 95 | 13 JANINE DE LEEUW
KAMERMUZIEK
FRANKENSLAG 314 |
| 4 RUUD VAN BEEST EN THEO VAN DIJK
KLASSIEK REPERTOIRE, BRAHMS E.A.
VAN WEDE VAN DIJKVELDSTRAAT 103 | 9 GEOFFREY MADGE
PIANO, KLASSIEK
VAN BEUNINGENSTRAAT 77 | 14 DEUX FEMMES MUSICALES
KLASSIEK, ROMANTISCH
ANTONIE DUYCKSTRAAT 124 |
| 5 EVELIEN BRANDES
VOCAAL KWARTET, KLASSIEK REPERTOIRE
PRINS MAURITSPLEIN 14 | 10 THEO WENTINK, JEROEN VAN WIJK,
HENK BRAND
IERSE VOLKSMUZIEK
VAN WEDE VAN DIJKVELDSTRAAT 93 | 15 RENE RAKIER
COMPOSITEN UIT DE WIJK
VAN BLEISWIJKSTRAAT 10 |

Elk optreden wordt vijf keer gegeven: het eerste om 13.00 uur, het laatste om 17.00 uur. Een optreden duurt een half uur, zodat u rustig naar het adres van uw volgende keuze kunt wandelen. De toegang is kosteloos; wel kan voor sommige consumpties een bijdrage worden gevraagd. **VOL=VOL**

Kunst uit de Wereld van de Islam, 8 september 2018 – 3 maart 2019

Glans & Geluk

Alsof het haar eerstgeborene is, zo voorzichtig en liefkozend pakt documentaliste Anissa Foukalne een kannetje vast. Met witte handschoenen aan vleit ze het op een kussen en kijkt stralend op: “dit is mijn persoonlijke favoriet!”

Tekst: Nuweira van Goens Youskine Fotografie: Gemeentemuseum Den Haag



Het kannetje lijkt wat eenvoudig tussen de vele andere, ontzagwekkende voorwerpen. Maar wie beter kijkt, kan Anissa's liefde voor het simpele kannetje gaan begrijpen. Op het eeuwenoude, breekbare materiaal staan hele regels geschreven. In het Arabisch schrift, maar niet het schoonschrift dat normaal gesproken bij kunstobjecten wordt gebruikt. Nee, het is een echt gebruiksvoorwerp geweest, waar iemand in bijna non-chalante hanenpoten de moeite heeft genomen een heel verhaal op te pennen. Wat er precies staat, moet nog door deskundigen onderzocht worden. Maar juist de eenvoud en het mysterie van de tekst spreken tot de verbeelding.

Glans en geluk weerspiegelt iets van de lichtvoetigheid en sierlijkheid van de kunst uit de wereld van de islam

Onder de bekoorlijke naam *Glans en Geluk* trakteert het Gemeentemuseum in Den Haag ons vanaf dit najaar op een uitgebreide tentoonstelling over kunst uit de wereld van de islam. Het Gemeentemuseum kan zich beroepen op een welhaast historische verbondenheid met het tonen van islamitische kunst. Al in 1927, toen het museum nog gehuisvest was op de Korte Vijverberg, was er een tentoonstelling over oude islamitische kunst te zien. En nu, bijna een eeuw later, is er opnieuw een groots aangepakte tentoonstelling over dit thema. Maar wat houdt 'Islamitische kunst' nu precies in? Conservator Suzanne Lambooy, zichtbaar enthousiast over de collectie, moet lachen. Het is inderdaad een soms omstreden term. 'Islamitische kunst' impliceert dat de kunst enkel vanuit religieuze gronden gemaakt of gebruikt werd. Maar dat kan misleidend zijn. Veeleer wordt er kunst mee bedoeld die weliswaar vanuit islamitische samenlevingen vervaardigd werd, maar lang niet altijd een specifiek religieus oogmerk had.

Goed gekozen

De naam van de tentoonstelling is dan ook goed gekozen: *Glans en geluk* weerspiegelt iets van de lichtvoetigheid en sierlijkheid die deze kunst vaak kenmerkt – en de ondertitel *Kunst uit de Wereld van de Islam* vermijdt ingewikkelde discussies over welke term nu precies adequaat is. Zo ook wordt in de tentoonstelling zelf de meer traditionele indeling naar geografie en tijd losgelaten. De bezoeker wordt hier getrakteerd op verschillende invalshoeken, zoals 'kalligrafie', 'geometrie', of 'verstillig'. Ook 'Westerse' ogen en harten, meer gewend aan concrete voorstellingen, worden zo uitgenodigd om deze kunst met meerdere zintuigen te beleven.

Aan de hand van zo'n 300 voorwerpen wordt de bezoeker meegenomen op een reis van 900–1900. Op haar hoogtepunt strekt het islamitische rijk zich uit van Spanje tot China. Middels handelaars, pelgrims, diplomaten en wetenschappers die zich over de verschillende continenten bewogen, ontstond een kruisbestuiving van kennis, talen, technieken én natuurlijk kunstvormen. Veel kunst uit de wereld van de islam is voorzien van een minutieuze ornamentiek. De rijke details van de versieringen zijn zowel religieus als werelds van aard. Ze herinneren aan het moois dat in het hiernamaals te wachten staat. Maar tevens geven ze uitdrukking aan een liefde voor het goede leven. Van vloeiende kalligrafie tot weelderige bloemenpracht, van geometrische sterpatronen tot oneindige arabesken en levensechte vogels en vissen – voor elke smaak is er wat wils.

Ter verlevendiging van het geheel zijn ook moderne schrijvers, koks en muzikanten uitgenodigd om bij de kunstvoorwerpen hun eigen artistieke uitdrukking te brengen. Zo hebben hedendaagse schrijvers bij oude (kalligrafische) teksten een verhaal geschreven, kozen koks voor schalen en kommetjes waar zij een recept bij bedachten en horen we eeuwenoude instrumenten klinken middels moderne muzikanten. Op die manier komen de objecten tot leven en zien, horen en proeven we de islamitische oudheid in een hedendaagse jas.



"Er is geen god behalve Allah, Hij is mijn fort".
Tegel met religieuze tekst, Iran, gedateerd 1902/3,
aardewerk, diameter 20 cm.

Moskeelamp met het lichtvers uit de Koran en titels van opdrachtgever,
Syrië of Egypte, 1322–1328, glas, h. 32 cm. Foto: Mounir Raji, Visionary Agency

Maak een vliegende start met
huiswerkbegeleiding van AFTER'S COOL!



afterscool.nl/goed-begin

AFTER'S COOL

Stukadoorsbedrijf Pronk



**Gespecialiseerd in
ornamenten en lijstwerk**

Telefoon: 070 354 44 27
Mobiel: 06 21 56 64 95
E-mail: info@pronkstukadoors.nl
www.pronkstukadoors.nl

GARANTIE • NOA • AFBOUW

Team Korff de Gidts:

**Wegens
succes
uitgebreid!**



Korff de Gidts
Makelaardij 

9,4
funda
Klantwaardering Funda

Van Boetzelaerlaan 1 | 2581 AA Den Haag | T 070 - 355 84 00 | info@korffdegidts.nl | www.korffdegidts.nl

ITALIA
Auto
CORSE



Specialist in **Alfa Romeo**
Onderhoud **Fiat** en **Alfa Romeo**
APK keuringen (*alle merken*) RDW-erkend
Schadeherstel (*alle merken*)
Verkoop nieuwe en gebruikte Alfa Romeo's

Sonoystraat 80 - 90, 2581 VP Den Haag.
Telefoon 070 - 354 18 42

Alfa Romeo




www.italiaautocorse.nl

Meer groen: een boom voor de deur

Tekst: Bastiaan Stevens

In bomen zitten vogels. Deze vogels komen af op de insecten die de boom aantrekt. De vogels fluiten vrolijk en de boom kleurt felgroen in de lente. In de zomer geeft dezelfde boom verkoeling en schoont de lucht die wij inademen. We kunnen onze fiets tegen de boom parkeren. De boom, is uit diverse onderzoeken aangetoond, maakt de mensen die haar zien gelukkiger. Meerdere bomen samen kunnen het hitte-eiland effect (steden warmen zomers teveel op) tegengaan en zijn zelfs in staat de lucht meetbaar schoner te maken. Er kunnen kleine ecologische zones ontstaan waar meer bomen bij elkaar staan. Grote bomen zijn in staat duizenden liters water te drinken per dag en zo de bodemvochtigheid te beheersen.

Als liefhebber van groen heb ik mij verdiept in het nut van groen en de voordelen ervan. Toen ik zes jaar geleden in het Geuzenkwartier kwam te wonen, in de Sonostraat, viel mij direct iets op: het gebrek aan groen in het Geuzenkwartier. Met de straat wonnen wij in 2010 de 'Gulden Klinker', omdat we in het tijdperk voor 'Operatie Steenbreek' vele voortuintjes hebben aangelegd. Teveel bestrating zorgt voor problemen tijdens hoosbuien en aanhoudende droogte, vermindering van biodiversiteit en zorgt voor opwarming van de stad. Minder groen betekent ook minder vogels, insecten en andere dieren. Tijdens hoosbuien – waar we steeds vaker mee te maken hebben – moet het regenwater snel worden afgevoerd om overlast te overkomen. Dit betekent een enorme druk op het riool. Burgers die hun straat en tuin vergroenen dragen belangrijk bij aan de leefbaarheid van hun buurt. Helaas waren er mensen die geen, door de gemeente betaalde, voortuin wensten. Maar goed, er waren genoeg belangstellenden.

Maar een straat maak je niet echt groen met alleen geveltuintjes. De straat moest nog groener. Er werd een Facebookgroep en een WhatsApp-groep opgericht, voor meerdere doeleinden uiteraard (zo kon ik laatst koffiefilters bij een buurman ophalen). Het plan was om bomen te gaan planten, om de tien meter. Dit is in enkele straten in het Statenkwartier al gedaan en de resultaten zijn verbluffend. Ik vertelde in de social mediagroepen over de vogels en de insectjes, over verkoeling en frisse lucht, over een drogere bodem en de positieve effecten van bomen op ons welzijn. Ja, zelfs de waarde

van ons vastgoed kan stijgen door meer groen. Maar als u de Sonostraat binnenloopt, staan er nog steeds maar een paar bomen. Tot verbazing van de meesten in onze straat, waren er enkele mensen opnieuw niet enthousiast. Er werd gezegd dat bomen vogels aantrekken die op auto's poepen. Er zouden plotseling veel meer fietsen in de straat worden geparkeerd komen en autoportieren niet meer open kunnen. Sommige mensen vinden dat bomen alleen thuishoren in een bos. Ik was oprecht verdrietig.

Twee jaar geleden werd onze zoon geboren. We kregen van een vriendin een bos bloemen met wilgentakken erin. Een van die takken groeit nu al twee jaar in pot uit tot een volwaardige boom. Ons achtertuintje en de pot worden te klein, de tijd dat deze wilg op eigen benen moet leren staan is bijna aangebroken. In overleg met naaste burens zal onze wilgentak dit najaar voor onze deur worden geplant. Die boom voor onze deur gaat er gewoon komen. En ik hoop dat meer burens volgen. Ik hoop vogelpoep op onze auto te vinden en fietsen tegen de boom. Ik hoop een meter naar voren of naar achter te moeten met de auto om het portier te kunnen openen. Maar vooral verheug ik mij op die felgroene kleur in de lente, de verkoeling in de zomer, de vogels in de boom en het gelukzalige gevoel wat daar bij komt kijken. In een droombeeld voor het Staten- en Geuzenkwartier komen mensen zich niet alleen vergapen aan de mooie architectuur, maar ook aan al het weelderige groen.

Bastiaan Stevens met zoontje Jan. Foto: Rosalie Ruardy



Matrassenfabriek Royal Health Foam

Wij bestaan
20 jaar en
dat vieren we!

20
Jubileum

Daarom nu
**200.- korting op
alle matrassen**

Royal Health Foam, sinds april 1998

Showroom Soetensstraat 18 (zijstraat Stevinstraat)

www.healthfoam.com - 070-3387010



Celeste
HAUTE PARFUMS

Acqua di Parma	Floris
Annick Goutal	Geo F. Trumper
Caron	Lorenzo Villoresi
Caudalie	Molton Brown
Cire Trudon	Ormonde Jayne
Creed	Parfums Houbigant
Diptique	Penhaligon's
Escentric Molecules	Serge Lutens



Frederikstraat 963
www.celeste-parfums.nl

KOOP EN VERKOOP

| HUUR EN VERHUUR

| BEHEER EN (NWWI) TAXATIES



KIMMEL & CO
MAKELAARSKANTOOR



EXPERIENCE THE DIFFERENCE
ENJOY THE RESULTS

Wassenaarseweg 31
2596 CE Den Haag

Telefoon +31 (0)70 3 249 249
Fax +31 (0)70 3 244 002

E-mail info@kimmel.nl
Internet www.kimmel.nl





ATRIUM MAKELAARS & TAXATEURS

*Dé makelaar in uw wijk voor een deskundig advies
en snelle verkoop van uw woning!*

VBO  MAKELAAR

Meer informatie? Bel: 070-3248400
www.atrium-makelaars.nl
Frederik Hendrikplein 33 - Den Haag

ATRIUM 
MAKELAARS & TAXATEURS



Schildersbedrijf F.W. Heijstek & Zn.

Kranenburgweg 17b
2581 XX Den Haag

Tel. 070 - 354 90 08
Mobiel: 06 - 51701393
fheijstek@telfort.nl



settlement
Niet tegen, maar mét elkaar!

 advieskeuze.nl

consumentenbond

8.1

★★★★★

SCHEIDEN

MEDIATION

FINANCIEEL

KIND & SCHEIDING

Voorkom dat uw scheiding een vechtscheiding wordt...

Wij helpen u!

PR. KENNEDYLAAN DEN HAAG TEL.: 085 043 44 66

www.settlement.nl

Eerlijke en heerlijke Italiaanse gerechten

Bel, bestel en haal af. Valeriusstraat 81, Den Haag

Di t/m Zo geopend van 16.00 tot 21.00 uur

Ma t/m vrij lunch van 11.30 tot 13.30 uur

085 7608810



Wie houdt er nog van bloemen & planten?

Tekst en fotografie: **Jorien Jansen**

In de Van Oldenbarneveltlaan, daar moet ik zijn. Voor ik naar de voordeur loop, sta ik even stil in de kleurige en (voor Statenkwartier-begrippen) grote voortuin; ben benieuwd hoe de achtertuin eruit ziet. Maria van de Vijver schudt me de hand en moet me even hebben zien staan kijken.

Ze steekt meteen van wal: "Kijk, dat vind ik nou zo'n goed initiatief, hè! Dat *Groei & Bloei* prijzen uitreikt voor tuinen die er vanaf de straat aantrekkelijk uit zien voor passanten. Wij hebben de eerste prijs gewonnen voor onze voortuin; de mooiste van het Statenkwartier."

Ze is het natuurlijk ook wel een beetje aan haar stand verplicht: al 40 jaar actief lid van de Haagse Tuin- en Plantenclub. Een heuse Haagse stichting met statuten, met een website, met allerlei activiteiten door het jaar heen en een jaarlijkse reis (dit jaar naar de Cotswolds). En al snel tijdens ons gesprek blijkt: dit is een club die op zoek is naar nieuwe (jonge) leden.



Marian Ruhe (l) en Maria van der Vijver

Slim van de dames, bedenk ik me; Maria en Marian Ruhe (die even later aanschuift) hebben de Statenkoerier-redactie benaderd om zo aandacht te krijgen voor hun club.

“We bezoeken elkaars tuin en geven feedback. Daar moet je wel tegen kunnen. Want ik zeg wel eens: geef me even de snoeischaar.”

Terwijl Maria de koffie inschenkt, laat ik mijn blik de achtertuin in gaan. Wat een prachtige tuin. Omzoomd met veel groen en overal potten met bloemen. Tegenwoordig krijgt Maria wel wat hulp voor het zwaardere werk, maar het mees- te doet ze nog steeds zelf. Het vele werk is ook het probleem van de ongeveer 70 leden tellende tuinclub. Die worden ouder, de gemiddelde leeftijd gaat omhoog omdat er weinig verjonging is. “Veel van onze leden hebben inmiddels geen tuin meer omdat ze die niet meer kunnen onderhouden”, zegt Maria. “Daar passen we onze lezingen en activiteiten wel op aan hoor. Laatst hadden we een lezing over balkonplanten”, voegt ze enthousiast toe.

Versteende tuinen

Ik vraag wat ze vinden van versteende tuinen. “Verschrikkelijk!” vinden ze dat allebei. Marian voegt er wel meteen aan toe: “Ik snap dat mensen er niet teveel onderhoud aan willen hebben, maar wij pleiten dan voor een onderhoudsvriendelijke groene tuin. Er zijn zoveel mogelijkheden om dat te realiseren, zonder je tuin vol met stenen te stoppen. Onze tuinen zijn gegroeid door met elkaar in gesprek te gaan. Dan lopen we bij mekaar door de tuin en dan kun je het hebben over hoe je de tuin beheersbaar krijgt.” Maria vult haar aan: “Ik heb zoveel geleerd van de plantclub, bijvoorbeeld ook dat je met warm weer het beste bol- en knolplanten kunt hebben. Trouwens, als je veel groen hebt, gebeuren er soms spannende dingen in de tuin. Laatst zaten we een boterham te eten en kwam er een eend met negen jongen over het grasveld! Ik heb er een foto van gemaakt, want dat was ons nog nooit gebeurd! Er komen bij ons ook vossen en egels in de tuin”. Maria heeft zich opgegeven voor het plaatsen van een webcam via de Vereniging van Natuurvrienden van Den Haag, want die willen in kaart brengen wat er aan zoogdieren rondloopt in Den Haag.

Verjonging

De club is dus op zoek naar nieuwe leden. Marian, penning- meester van de club, vertelt: “We zijn een gezellige groep mensen die belangstelling hebben voor planten en tuinen in het algemeen en elkaars tuin in het bijzonder.” Ze benadrukt het woordje ‘elkaars’ en vervolgt: “regelmatig bezoeken we



elkaars tuin, en dan wordt er ook wel commentaar en feed- back gegeven. Daar moet je wel tegen kunnen. Want ik zeg wel eens: geef me even de snoeischaar.” Er wordt gelachen.

Hoe zien de dames de gewenste verjonging voor zich? Ze vinden dat geen eenvoudig vraagstuk. Ze vragen zich ook af of jonge mensen nog wel geïnteresseerd zijn in tuinen en planten, want iedereen is zo druk met van alles en nog wat. Maria: “We willen graag nieuwe leden en we willen graag luisteren naar de behoeften van die nieuwe leden. Zo krijgt onze club een tweede jeugd en dat is nodig”. Marian vervolgt: “Voor de aanwas van nieuwe leden willen we graag iets doen. Wij willen best eens een rondje door het Statenkwartier lopen met belangstellenden en dat we dan bij een aantal voortuintjes iets vertellen over wat we daar zien. Dan geven we de mensen ideeën en kunnen we elkaar wat leren kennen.” Maria: “Maar nieuwe leden hoeven geen tuin te hebben, hoor. Een balkon met planten is ook prima natuurlijk! Als ze maar van bloemen en planten houden”.

Dus inwoners van het Statenkwartier: mocht je belang- stelling hebben voor de Haagse tuin- en plantclub? Kijk op www.haagsetuinclub.nl of vraag nadere info via info@haagsetuinclub.nl



Tekening: Babs van Wely, illustratrice van vele kinderboeken. Zij was jarenlang lid van de Haagse tuin- en plantclub



Saijai Wellness

Authentic Thai Massage & Wellness

WELCOME
7 DAYS A WEEK!

Statenkwartier Den Haag
Willem de Zwijgerlaan 76 B
t 070-2129000

www.saijai-wellness.nl



MajoLien-Stuc

Stukadoors- en Restauratiebedrijf

- Voor al uw stucwerk
- Reconstructie van ornamenten
- Restauratiewerk

S.C.S. Sadhoe

M 06 200 101 54 | Majolienstuc@casema.nl

www.majolienstuc.nl

Voor stukadoorswerk in woningen ouder dan 2 jaar slechts 6% B.T.W.
Lid van NOA

P R A K T I J K DE WESTDUIN

- acupunctuur • counselling • coaching •
- dry needling • fysiotherapie • voeding •
- medical taping • (psycho)therapie • EMDR •

- > burn-out?
- > blessures?
- > chronische spierklachten?
- > fibromyalgie?
- > migraine?
- > misbruik (geestelijk, fysiek, leeftijdsgerelateerd)?
- > onverwerkte ervaringen (trauma)?
- > spierknopen?

Westduinweg 76 - 2583 EK Den Haag
e: info@DeWestDuin.nl • www.DeWestDuin.nl
t: (070) 33 88 722

Need help for psychological or physical problems:
we speak English, wir sprechen Deutsch



STUDIO EYAL & MYRTHE

Tijdloze ontwerpen vanuit een creatief dialoog

www.eymy.nl

De luxe van kwaliteit
krijgt u bij ons gratis

ENGERING
SINDS 1906



www.engerling.nl



Arent Nederlof Hans Korff de Gidts Carolus Delbeek



Koninginnegracht 34
2514 AC Den Haag
070 - 302 25 25

E-mail: info@oosterhofmakelaars.nl
Website: www.oosterhofmakelaars.nl

Aankoop en Verkoop Huur en Verhuur Taxaties

Sales and purchase services Appraisals Rentals Consultancy

Meesters in Makelen
óók in het Statenkwartier!

Met passende zorg, langer
zelfstandig en thuis bij Oldael



Zorggroep Oldael beheert twee woonzorgcentra in goede wijken in Den Haag, met ruime appartementen, een eigen keuken en begeleiding, zorg en verpleging op maat. U bent van harte welkom voor een rondleiding in **Aelbrecht van Beijeren** (Benoordenhout) en **Oldeslo** (Duttendel).

Bel voor een afspraak of meer informatie met onze cliëntadviseur op **070 - 530 05 08**

www.oldael.nl



Susanne Sluyterman van Loo
Uitvaartbegeleiding

telefoon 06 37 27 57 77
www.susannesluytermanvanloo.nl

Wereldwinkel Scheveningen

De fairtrade cadeauwinkel



Elk product is met zorg en volgens eerlijke handelscriteria ingekocht

Stevinstraat 149
2587 ED Den Haag
tel: 070-3060851

www.wereldwinkelscheveningen.nl
facebook.com/wereldwinkelscheveningen

Tegen inlevering van
deze advertentie
10% korting
op non-food artikelen

Statenlaan 4

Tekst: Karel Wagemans

In 1918, nu dus precies 100 jaar geleden, werd in Amsterdam de Vereniging Hendrick de Keyser opgericht. Vernoemd naar de grote bouwmeester en beeldhouwer uit de Gouden Eeuw – hij ontwierp onder meer het praalgraf van Willem de Zwijger in de Nieuwe Kerk te Delft – stelt deze organisatie zich tot doel architectonisch of historisch bijzondere panden in de oorspronkelijke staat voor toekomstige generaties te behouden. In de loop der tijd verwierf de vereniging verspreid over Nederland ruim 400 van dit soort monumenten. Het onderhoud hiervan wordt gefinancierd via verhuur en met behulp van subsidies en donaties.

Statenlaan 4. Foto: Abe van der Werff



In Den Haag bezit de vereniging op dit moment elf panden, waaronder Beeklaan 303 (een vroegere winkel van De Gruyter met prachtige tegeltableaus) en Statenlaan 4. Die laatste locatie werd in 1987 verkregen via testamentaire beschikking van eigenaar Daan Bolten, kleinzoon van de eerste bewoner, en het jaar daarop door de vereniging gerestaureerd.

Bouw en inrichting

Evenals veel andere woningen op dat deel van de Statenlaan werd nr. 4 gebouwd naar ontwerp van architect Nicolaas Molenaar (1850–1930). Bouwmaatschappij Zorgvliet zorgde voor de realisatie en eind februari 1902 kon het huis, met een gevel in de stijl van de Neo-rennaissance en voorzien van een toren, door de eerste eigenaar worden betrokken. Dat was de kunstschilder Herman Johannes van der Wee in wiens opdracht een ruim vertrek aan de voorzijde op de eerste verdieping tot atelier werd bestemd. De zeer hoge en brede erkerramen daar zorgden voor een goede lichtinval vanuit het noorden. De aankleding werd met schouw en lambrisering in oud-Hollandse sfeer gehouden. Hoewel de verdere decoratieve inrichting van het huis betrekkelijk sober genoemd mag worden, zijn er door latere eigenaren nog fraaie toevoegingen gerealiseerd. Zoals op de parterre de serre uit 1932 met uitzicht op de grote achtertuin, voorzien van bovenramen in glas in lood uitgevoerd in Jugendstil-motieven, de marmeren schoorsteenmantel in de voorkamer aan de straatzijde, de rijk bewerkte trapleuning naar de eerste verdieping en het gebrandschilderde raam halverwege die opgang met de vermelding anno 1609 en het devies *Luctor et Emergo*.

Die drie authentieke stukken, schoorsteenmantel, trapleuning en raam, zijn afkomstig van elders afgebroken huizen. Ze werden zo'n halve eeuw terug aangebracht in opdracht van Daan Bolten. De prachtige manshoge spiegel in vergulde en met lofwerk bekroonde lijst in de voorkamer stamt nog uit de periode, dat hij er woonde.

Herman van der Weele

Dat Daans grootvader, Herman van der Weele, zich indertijd de aankoop van het kapitale pand kon veroorloven, laat zich verklaren uit het feit dat diens schilderijen zeer goed verkocht werden. Zijn financiële positie op middelbare leeftijd stond in elk geval in schril contrast met die van zijn jeugd jaren. Geboren te Middelburg in 1852 en opgegroeid in een gezin van negen kinderen met een vader, die eerst schoenmaker en nadien huurkoetsier was, zal het daar bepaald geen weelde zijn geweest. In 1873 kwam Van der Weele naar Den Haag om zijn aangeboren tekentalent aan de kunstacademie hier vakbekwaam vorm te geven. Met een onderwijsakte tekenen in zijn bezit bracht hij het vervolgens tot leraar aan de stedelijke HBS op het Bleijenburg, terwijl hij tevens lid van Pulchri werd. In die dagen leerde hij de schilders Vincent van Gogh en George Breitner kennen met wie hij lange tijd nauw contact onderhield. Van der Weele zelf ontwikkelde zich als landschapsschilder tot exponent van de Haagse School, waarbij hij sterk de invloed onderging van Anton Mauve. Na zijn dood in 1930 zou over hem geschreven worden, dat zijn penseel voornamelijk heidegezichten met schapen had voortgebracht. De vraag naar dat soort werk was toentertijd groot. Niet alleen in Nederland, maar ook in Canada en de Verenigde Staten. Voor Van der Weele vormde het een fikse bron van inkomsten, zodat hij kon stoppen met lesgeven op de HBS.

De familie Bolten

Uit zijn in 1878 gesloten huwelijk met Johanna Stam (1858–1919) werden twee kinderen geboren: zoon Herman Willem en dochter Allegonda. De zoon werd een entomoloog van naam, wetenschapper op het gebied van insecten. Hij overleed in 1910 als vrijgezel in het toenmalige Nederlands-Indië aan de cholera. De dochter trouwde in 1901 met de Haagse zenuwarts Gerard Christiaan Bolten.

Het beroepsbestaan van een zenuwarts is niet zonder risico, zoals Bolten in april 1913 bemerkte toen een weerspannige patiënt een revolver trok en drie kogels op hem afvuurde. Hoewel ernstig aan het hoofd gewond, kwam hij die aanslag gelukkig te boven en kon hij nadien zijn praktijk hervatten. Samen met zijn vrouw, die als enig erfgename van haar vader de nieuwe eigenaresse van Statenlaan 4 was geworden, nam hij daar in 1931 zijn intrek. Thuiswonende kinderen waren er niet meer. De twee dochters, Allegonda en Hermina, waren



Herman Johannes van der Weele. Foto: Wikipedia

getrouwd en uit Den Haag vertrokken. Zoon Daniël, meestal Daan genoemd, studeerde in Utrecht kunstgeschiedenis en zat vaak in Parijs. Hun vader was in die dagen werkzaam in het vroegere Haagse ziekenhuis Zuidwal. Die functie legde hij begin 1939 neer op grond van zijn vorderende leeftijd, maar hij bleef op werkdagen vooralsnog wel spreekuur aan huis houden (zie de advertentie). Bolten stierf eind 1940 in een inmiddels door de Duitsers bezet Nederland. Twee jaar later vond de algehele evacuatie van het Statenkwartier plaats als gevolg van de voorgenomen aanleg van de Atlantikwall. Ook mevrouw Bolten moest in die dagen de wijk verlaten. Zij overleed te Heemstede in 1956. Het huis op de Statenlaan was toen al jaren eerder door haar zoon betrokken. Daan Bolten, die in 1906 geboren werd en ongehuwd zou blijven, had de oorlogsjaren overzee in Engeland en Argentinië doorgebracht. Na de bevrijding in Nederland teruggekeerd, vond hij werk bij de toenmalige Rijksdienst voor Monumentenzorg (sinds 2009 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed genoemd).

Dr. G. C. BOLTEN,
ZENUWARTS,
is tot nader aankondiging **dagelijks**
(behalve Zond.) van elf tot één
uur te spreken aan zijn woonhuis,
Statenlaan 4. 71

Haagsche Courant d.d. 15 maart 1939



Herder met schaapskudde, ca. 1900. Olieverf op doek door Herman van der Weele. Foto: Kunsthandel Simonis & Buunk, Ede

Kunstdiefstal

In 1952 werd hij benoemd tot directeur van het museum Prinsenhof te Delft, een functie die hij tot 1971 heeft bekleed. Bij gelegenheid ontpopte hij zich tot een kenner van het werk van de Engelse schrijver Oscar Wilde, maar naam maakte hij vooral in zijn hoedanigheid als particulier kunstverzamelaar. Zijn gaandeweg uitdijende collectie bracht hij onder in de woning aan de Statenlaan, zonder evenwel veel aandacht te besteden aan de beveiliging ervan. Dat wreekte zich in augustus 1973. Tijdens zijn vakantie klommen inbrekers via de regenpijp aan de voorkant omhoog, wisten daar een raam te openen en verdwenen met een buit van bijna 300.000 gulden aan schilderijen (waaronder die van Mauve en Breitner), porselein, zilver en antiek Delfts blauw aardewerk met als topstuk een bierpul met geschatte waarde van 25.000 gulden (bijna €40.000 nu). De diefstal werd pas na Daan Boltens terugkeer ontdekt. Diens burens moeten dus kennelijk vast geslapen hebben of

Huidige bewoners

Nadat anderen hun sinds 1988 als huurder waren voorgegaan, kreeg Boltens vroegere huis aan de Statenlaan begin dit jaar Alfred van der Weide en Odette Welvaars tot bewoners. Als antiek- en interieurdeskundige heeft die laatste de woning inmiddels smaakvol en in stijl ingericht. Daarbij moesten zij en haar partner zich wel enige beperkingen opleggen, want ingrijpende veranderingen of modernisering binnenshuis worden door Vereniging Hendrick de Keyser niet toegestaan. De keuken met het granieten aanrecht en de betegelde gootsteen bijvoorbeeld, evenals de twee toiletten met zichtbaar oude stortbakken en potten met houten brillen, moeten in die staat gehandhaafd blijven. Maar ook met die restricties kan het wonen in zo'n bijzonder pand een geweldige ervaring blijken!



Voormalige atelierruimte Statenlaan 4. Bron: Vereniging Hendrick de Keyser





Hendrick de Keyser. Bron: Sculpture International Rotterdam

Bij zijn afscheid van ziekenhuis Zuidwal ontvangt zenuwarts dr. Gerard Bolten (links met sikje) een van hem geschilderd portret. Recht tegenover het portret staat dr. P.H. van Rooijen, geneesheer-directeur van het ziekenhuis. Naast het schilderij staat (met de armen over elkaar) zoon Daan Bolten.
Bron: Haagse Beeldbank



De **Vereniging Hendrick de Keyser** is een Nederlandse vereniging tot behoud van architectonisch of historisch waardevolle huizen in Nederland. Ze is genoemd naar de Amsterdamse bouwmeester Hendrick de Keyser en is op 3 januari 1918 opgericht door enkele Amsterdammers onder leiding van de wijnkoper Jacobus Boelen. Zij maakten zich zorgen over het feit dat in hun stad zoveel historische woonhuizen werden gesloopt.

De vereniging koopt monumenten, laat deze restaureren en verhuurt ze vervolgens. In totaal bezit de vereniging zo'n 423 panden, in 108 plaatsen verspreid over het gehele land, met een bouwgeschiedenis die begint in 1406 en eindigt in de jaren tachtig van de vorige eeuw. De collectie is zeer divers, van Renaissance tot Art Deco, en omvat onder meer ontwerpen van Berlage en Rietveld. Het oudste huis van de vereniging staat in Appingedam en heeft een kern uit de 14de eeuw, het jongste huis is een bungalow in Rotterdam uit 1961. Gemiddeld worden vijf tot tien panden per jaar aangekocht die gerestaureerd en behouden worden, zonder uitzondering sprekende voorbeelden van goede of belangrijke architectuur en interieurontwerp.

Door verhuur en onder meer uit de opbrengsten van de BankGiroLoterij weet de vereniging restauratie, aankoop en behoud te financieren.

Steenhouwer en stadsbouwmeester Hendrick de Keyser (1565–1621) wordt de architect van de skyline van Amsterdam genoemd. Hij ontwierp in de Gouden Eeuw negen torens die vandaag nog steeds het hoogbouwprofiel van de hoofdstad bepalen. Het Oost-Indisch Huis en de Westerkerk zijn zijn bekendste gebouwen, maar hij tekende vermoedelijk ook aan het met prachtig stucwerk gedecoreerde Huis Bartolotti aan de Herengracht waar de naar hem genoemde Vereniging kantoor houdt.

Ter gelegenheid van 100 jaar Vereniging Hendrick de Keyser zet Hendrick haar deuren open: de huizen zijn te bezoeken, te beleven, je kunt erin slapen, trouwen, wonen, vergaderen. En bovenal geven de huizen van Hendrick een mooi compleet beeld van 500 jaar woongeschiedenis in Nederland. Lees er alles over op www.hendrickdekeyser.nl



Naambordje op panden van de vereniging. Foto: Vereniging Hendrick de Keyser

KUNST AAN HUIS

facebook.com/statenkwartierkunst
instagram.com/statenkwartierkunst



Wandelend of fietsend van kunst genieten? Dat kan in het weekend van 6 en 7 oktober as. Een achttal kunstenaars stellen na het succes van de kunstroute in 2016 weer hun huis open. Je kunt dan nieuw werk in allerlei kunstvormen van in totaal 16 kunstenaars komen bekijken. De huizen liggen op korte loopafstand van elkaar!

STATENKWARTIER
presenteert

KUNST AAN HUIS

6 & 7 oktober
12.00 - 18.00 uur

1 VAN BOETZELAERLAAN 36

Frank Peltenburg, assemblagekunst
Max Baris, kunstschilder

2 VAN BOETZELAERLAAN 107

Veronique Jullian, schilderijen en fotografie
Debbie van Bruggen, keramiek handopbouw

3 VAN BOETZELAERLAAN 88

Sandra Simonis, sieraden
Flory Hofland, kunstschilder en beeldhouwer

4 WILLEM DE ZWIJGERLAAN 125

Nelleke Lettinga, ruimtelijk werk
Olga van Buul, kunstschilder

5 VAN BEVERNINGKSTRAAT 136

Jan Veldkamp, kunstschilder
Laura Karsters, keramiek

6 FREDERIK HENDRIKPLEIN 53

Queenie Visser, edelsmid
Helmi Schellinger, keramiste

7 VAN LOOSTRAAT 119

Marlies Hofstede, fotograaf
Carole Swarthof, beeldhouwer

8 VAN BEVERNINGKSTRAAT 262

Micky Bish, fotograaf
Ariane Gordijn, beeldhouwer

GEOPEND
6 & 7 oktober
12.00 - 18.00
uur

facebook.com/statenkwartierkunst
instagram.com/statenkwartierkunst

Kunst aan Huis 2018

De kunstenaars die meedoen met “Kunst aan Huis” hebben allemaal zo hun eigen verhaal over hun passie: het maken en bezig zijn met kunst. Lees maar wat zij te vertellen hebben.

MAX BARIS

Kunstschilder

Max Baris is schilder van verstilde stadsgezichten en industriële omgevingen. De onderwerpen zijn alledaags, meestal beeldvullend en geïsoleerd van hun omgeving weergegeven: vereenzaamd, soms desolaat. Het werk suggereert de aanwezigheid van mens en bedrijvigheid, maar vertoont in feite inactiviteit en leegte.

MICKY BISH

Fotografie, design

Fotograaf en designer Micky Bish maakt foto's van bijzondere momenten en van Scheveningen. Zij kiest de juiste resolutie voor gebruik in je interieur en adviseert in formaten en ondergrond. Nieuw is haar Jutkunst: toegepaste kunst met juttershout. Unica in de vorm van een klok of fotolijst met een authentieke zee-ervaring.

DEBBIE VAN BRUGGEN-SCHAVEMAKER

Grafisch ontwerper, Keramiek handopbouw

“Kneden, rollen, snijden, plooiën, vouwen en bouwen, Van een homp klei naar iets moois... Werken met je handen, daar houd ik van...”

OLGA VAN BUUL

Olieverfschilderijen

Olga van Buul maakt figuratieve olieverschilderijen, waaronder ook portretten in opdracht. Zo kreeg zij in 2011 het verzoek om een portret te maken van de bekende Haagse regisseur Erik Vos. Dit portret is inmiddels permanent te zien in de eregalerie van de Koninklijke Schouwburg te Den Haag.

ARIANE GORDIJN

Beeldhouwen in steen

De meeste van mijn beelden ontstaan door de ‘en taille directe’ methode. Dat wil zeggen dat er van te voren geen vaststaand plan is maar het uiteindelijke beeld zich spontaan ontwikkelt door de steen te ‘lezen’ en de vorm die ontstaat op gevoel verder uit te werken.

FLORY HOFLAND

Schilderijen, beeldhouwen

Met de natuur als onuitputtelijke inspiratiebron probeert Flory de emotie van het moment vast te leggen. Haar werk is nooit fotografisch maar laat altijd iets over aan de verbeelding van de kijker. Flory schildert laag over laag met pastelkrijt als basis, een wereld waar fantasie en werkelijkheid elkaar raken.

MARLIES HOFSTEDE

Fotografie

Als er een foto van is heeft het in elk geval echt bestaan. Onze leefwereld is driedimensionaal en fotografie reproduceert deze tweedimensionaal. De fotograaf creëert zo een eigen versie van de werkelijkheid. De werkelijkheid met een extra laagje, dat is de paradox van fotografie.

VERONIQUE JULLIAN

Schilderijen en fotografie

Haar schilderijen en foto's gaan over reizen en ontmoetingen met andere personen en over de schoonheid van de natuur. Zij werkt met ancestrale (eeuwenoude) Chinese technieken zoals inkt op rijstpapier, maar ook met acryl op doek, waarbij zij bouwt een brug tussen Oost en West.

LAURA KARSTERS

Keramiek

Mijn beelden zijn een expressie van de vele gezichten van de mens, veroorzaakt door emoties en ervaringen. Het gaat mij er om de innerlijke beleving in beeld te brengen. Soms in abstracte mensbeelden, soms in organische vormen of vaak in combinatie. Het gaat mij om de beleving die het oproept bij de kijker.

NELLEKE LETTINGA

Ruimtelijk werk

Opbouwen, afbreken, beschilderen, wegpoetsen, opgraven, bedekken... Een proces waarin ik op zoek ga naar een nieuwe balans waarin de sfeer en opbouw vanzelfsprekend en kloppend lijken. Ik geef mijn beelden vorm in fotografie, ruimtelijke werken en in schilder- en beeldhouwwerk.

FRANK PELTENBURG

Assemblagekunst

Frank maakt zogenaamde assemblages, kunstwerken samengesteld uit diverse materialen, die hij meestal beschildert met acrylverf. Soms blijft ook wel het natuurlijke materiaal zichtbaar. De werkstukken hebben een 3D-achtig relief en kunnen aan de wand gehangen worden. De onderwerpen zijn vaak gevels van gebouwen en bouwsels. Frank maakt zowel vrij werk als werk in opdracht.

HELMI SCHELLINGER

Keramiek

De interesse van Helmi voor architectuur is terug te vinden in de kastjes van klei die ze maakt. Naast het doorsnijden, stapelen, en samenvoegen speelt ook de manier van openen en sluiten mee in de vormgeving. Door de speelse manier van glazuren en het rakstoken verliezen de vaak strakke vormen weer iets van hun strengheid.

SANDRA SIMONIS

Sieraden: "Colliers aan Zee"

Sandra ontwerpt en vervaardigt onder haar eigen logo Alexsiem sieraden van parels, koraal en edelstenen. Ze werkt met natuurlijke materialen ontstaan uit de aarde en de zee gecombineerd met zilver. Thema "Colliers aan Zee". De prijzen zijn zeer betaalbaar, omdat zij zelf op haar vele reizen de mooiste materialen inkoop.

CAROLE SWARTHOF

Beeldhouwen (steen)

Mijn abstracte stenen beelden ontstaan intuïtief en zonder vooropgezet plan. Het zoeken naar de meest ideale vorm of beweging houdt vaak gelijke tred met mijn persoonlijke zoektocht in het leven. In mijn werk staan verandering, beweging en intimiteit centraal. Mijn beelden zijn vloeiend en organisch van vorm en zijn aaibaar.

JAN VELDKAMP

Schilderijen, fotografie

De handen, ons belangrijkste gereedschap en gezegend hij/zij die erover beschikt, gebruik ik graag als motief. Zoals het beroeren van de pianotoetsen door de vingers, die fascinerende mechaniekjes, veroorzakers van klank: de toon. Maar ik ben ook graag bezig met abstracte, atmosferisch-landschappelijke onderwerpen. Of anderszins. Fotografie: mensen, landschap en architectuur.

QUEENIE VISSER

Edelsmid, vormgeving in edelmetalen

Queenie maakt tijdens het ontwerpen van haar gouden en zilveren sieraden vaak gebruik van edelstenen en mineralen, waarbij ze steeds zoekt naar het op originele wijze verwerken ervan. Sinds 2007 werkt Queenie vanuit haar eigen atelier Zee Zand Zilver aan haar eigen collectie of in opdracht.

MickyBish

Frank Peltenburg
Ariane Gordijn



Colofon

De Statenkoerier is een uitgave van het bestuur van het Wijkoverleg Statenkwartier.

Bestuur wijkoverleg@statenkwartier.net

Redactie statenkoerier@statenkwartier.net

Jaargang 39, uitgave september 2018, nummer 3.

De Statenkoerier verschijnt viermaal per jaar en wordt gratis huis-aan-huis bezorgd. Oplage 6.600.

Verschijningsdatum volgend nummer: vanaf 10 dec. 2018.

Kernredactie Statenkoerier

Jan Bron Dik, eindredacteur

Menno de Groot

Abe van der Werff

Contactpersoon bestuur Wijkoverleg

Nuweira van Goens Youskine

Vaste medewerkers

Sigrid van Iersel

Jorien Jansen

Mark en Marie-Louise Sekrève

Karel Wagemans

Druk: Edauw + Johannissen Drukkerij, Den Haag

Verspreiding: Huis Aan Huis Amsterdam

Vormgeving: Studio Eyal & Myrthe, Den Haag

De Statenkoerier wordt bezorgd op alle adressen in het Statenkwartier, óók indien NEE-NEE stickers zijn toegepast. Aldus is besloten op de wijkvergadering van 12 november 2013 en is herbevestigd op 16 november 2016. Veel gebruikers van NEE-NEE stickers ontvangen graag de Statenkoerier maar willen verschoond blijven van overig drukwerk. Wie geen prijs stelt op de Statenkoerier kan dit melden op info@statenkwartier.net met vermelding van het woonadres. Hebt u vragen of opmerkingen? Mail naar statenkoerier@statenkwartier.net

Vrienden van het Statenkwartier

Bankrekening NL85 INGB 0000175903 t.n.v. de stichting Vrienden van het Statenkwartier, Den Haag.

Voorpagina: Variatie op het onsterfelijk geworden en talloze malen nageëapte grafisch ontwerp van tekenaar Alfred Leete in The Times van september 1914; daarna uitgebracht als poster, waarop Lord Kitchener na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog Britse jongens aanspoort zich te melden voor het leger

© Auteursrecht Wijkoverleg Statenkwartier

Adverteren in de Statenkoerier

Formaten (breed x hoog) en tarieven per plaatsing:

1/1 pagina 185 x 250 mm: € 550,00 (omslag € 750,00)

1/2 pagina 185 x 123 mm: € 375,00 (omslag € 550,00)

1/2 pagina 90 x 250 mm: € 375,00 (omslag € 550,00)

1/3 pagina 185 x 80 mm: € 250,00

1/3 pagina 90 x 165 mm: € 250,00

1/6 pagina 90 x 80 mm: € 120,00

“Statenkoeriertje”: maximaal 30 woorden zwart-wit tekst.

Geen logo's. € 30,00

Bij een jaarcontract betaalt u éénmalig 4 advertenties en krijgt u 20% korting op de totaalprijs. Een jaarcontract loopt van 1 januari t/m 31 december. Advertentietarieven zijn excl. pre-presswerkzaamheden.

Advertenties voor het volgende nummer:

inleveren uiterlijk 22 oktober 2018 bij Mirjam Kroemer, kroemer@kpnmail.nl

Service nummers

Stadsdeelkantoor Scheveningen Scheveningseweg 303
www.denhaag.nl/contact Tel: 14070

Politie Geen spoed, wel politie. 0900 - 8844
of **anoniem** 0800 - 7000

Teksttelefoon Voor doven en slechthorenden: 0900 - 1844
Uiteraard kunt u 24 uur per dag bellen met **112** (spoedeisende zaken)

Wijkagent (bureau Scheveningen): henry.stegehuis@politie.nl

Welzijn Scheveningen Algemeen Maatschappelijk Werk en ouderenadviseurs.

Tel: 070 - 416 20 20 / Website: www.welzijnscheveningen.nl

Dienstenwinkel: Tel: 070 - 360 14 65

Algemene burenhulp (gratis) Tel: 070 - 262 99 99

Wijk- en Dienstencentrum Couvéehuis Frankenslag 139
Tel: 070 - 3500694

www.welzijnscheveningen.nl/statenkwartier/couveehuis

Wijkbus Groot Scheveningen Tel: 070 - 3385495 / 070 - 3385496

Spoedeisende huisartsenhulp SMASH

Maandag t/m donderdag 17.00-08.00 uur

Weekeinde: vrijdag 17.00 uur tot maandag 08.00 uur.

Tel: 070 - 3469669

Dienstdoende apotheken Tel: 070 - 3451000

Tandartsdienst

Spoedgevallen nacht / weekend, Tel: 070 - 3110305

Dierenartsen weekenddienst

Spoedgevallen nacht / weekend, Tel: 070 - 3110307



www.alexandriabv.nl



PARKSTAETE
S C H I L D E R W E R K E N

www.parkstaeteschilderwerken.nl



**Goed makelaarschap
zit 'm in de details.**

Huizen die steeds sneller worden verkocht. De hypotheekrente die onder het vriespunt daalt. De woningmarkt is oververhit. Of u nu een woning zoekt of er een wilt verkopen: u heeft een makelaar nodig die de rust bewaart. Die het overzicht behoudt. Mét oog voor de details. Dat is Nelisse, al 40 jaar. Ons team staat voor u klaar. Maak snel een afspraak voor een adviesgesprek.



Dit is Nelisse.

Statenlaan 128, Den Haag • T 070 350 1400 • E info@nelisse.nl • www.nelisse.nl

